

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

De verzoeningspoging in pachtzaken

Aan Deel I, Boek I van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is een Titel XII met een art. 59 toegevoegd worden door art. 19, § 2 der wet van 7 juli 1951 « houdende wijziging van de wetgeving betreffende de landpacht ». De genoemde titel XII regelt de « Rechtspleging voor het vrederecht in pachtzaken » en artikel 59, al. 1 *in pr.* beschikt, dat in zaken van pacht geen vordering ontvankelijk is, « indien de eiser niet vooraf een schriftelijk of mondeling verzoek tot de rechter heeft gericht, ten einde de toekomstige verweerder tot verzoening te doen oproepen ».

Aan de ene kant dient volledigheidshalve nog aangehaald te worden, dat art. 3 der wet van 1 februari 1963 een gelijkaardige rechtspleging verplichtend is komen stellen ten aanzien der uitoefening van het recht van voorkoop, dat ten gunste van de huurders van landeigendommen gecreëerd werd. Aan de andere kant weze er ten overvloede aan herinnerd, dat de bevoegde « rechter » de vrederechter (art. 3, 1° W. op de Bev.) is van het kanton, waar de zetel van het bedrijf van de pachter gevestigd is (art. 42 bis W. op de Bev.; art. 19 § 1 der pachtwet van 7 juli 1951).

Welke bedoelingen bezielde de wetgever bij de invoering der verplichte voorafgaandelijke poging tot verzoening? De wetgever betrachtte tot het uiterste te verhinderen, dat een kostelijke, langdurige en moeilijke rechtspleging de goede verhoudingen van de verpachter en de pachter in gevaar zou brengen: hij verhoopte, dat door een bemiddelende tussenkomst van de vrederechter de contractuele betrekkingen der partijen niet zouden vertroebeld geraken (R.P.D.B. (Compl. I) (s.v. *Bail à ferme*, nr 248 en P. Rouard, *L'article 59 du Code de procédure civile modifié par...*, in *J. des Tr.*, 1960, p. 627).

* * *

De aldus verplichtend gestelde en voorafgaandelijke oproeping tot verzoening heeft tot een paar begeesterende twistpunten aanleiding gegeven. Allereerst is de vraag gerezen of de verzoeningspoging tot de openbare orde behoort en aldus van ambtswege moet onderzocht worden en vervolgens wordt de draagwijdte van het in art. 59 opgenomen voorschrift omstreden. Kan aldus een verzoeningspoging na de dagvaarding de rechtspleging nog regulariseren en moet de beschikking van art. 59 ook bij tegenvorderingen en eisen tot vrijwaring in acht genomen worden?

1. — Het karakter van art. 59.

Sommige auteurs stellen, dat de procedure tot verzoening verplichtend is « op straf van niet-ontvankelijkheid der vordering (A. de Clerck en F. Lefère, *Het nieuw statuut in zake landpacht. Commentaar...*, Kortrijk, 1951, p. 160, nr 236), doch zij laten het karakter van de straf der onontvankelijkheid onberoerd en onderzoeken dus niet of de verzoeningspoging al dan niet van openbare orde is, zodat haar ontstentenis al dan niet van ambtswege dient vastgesteld te worden en zodat de verweerder al dan niet uitdrukkelijk of stilzwijgend aan de exceptie zal kunnen verzaken.

Sommige rechtsschrijvers en een belangrijk gedeelte der jurisprudentie zien in de voorafgaandelijke verzoeningspoging een procesrechtelijke aangelegenheid van openbare orde (A. de Cleck en M. Sevens, *Landpacht*, in A.P.R., Brussel, 1956, p. 202, nr 317; Burg. Rb. Doornik, 27 mei 1952, *T. Vred.*, 1952, 262 en Vred. Leuze, 19 maart 1952, *T. Vred.*, 1952, 175 en Vred. Peer, 11 maart 1953, *T. Not.*, 1953, 119 en Burg. Rb. Antwerpen, 27 februari 1963, inzake de Bie / de Bie en ctn en Id., 30 november 1964, inzake Denissen / Driessens en ctn. Nadere verrechtvaardiging van hun stelling formuleren de vermelde auteurs niet.

Wat de rechtspraak aangaat, vindt men in het algemeen slechts een verwijzing naar art. 59 en wordt overwogen; « dat de rechter moet onderzoeken of de vordering in overeenstemming is met een wet met gebiedend karakter » (Vred. Peer). Anderen gaan nu juist in de aard van dat gebiedend karakter der wet een argument vinden om voor te houden, dat het voorschrift van art. 59 niet van openbare orde is (P. Gourdet, *Le Bail à ferme*, Brussel, 1961/4, p. 218-219 en R.P.D.B., (Comp. I), s.v. *Bail à ferme*, nr 249; H.v.B. Brussel, 3 april 1957, *J. des Tr.*, 1957, 623 en Cass., 16 maart 1967, *J. des Tr.*, 1967, 682).

Het zoëven vermelde cassatiearrest stelt inderdaad vast, dat de wet van 7 juli 1951 — om de naleving harer gebiedende beschikkingen te verzekeren — dezelve weliswaar sanctionneert door middel van « *des formules différentes* », maar dat desondanks al de voorziene sanctie's van dezelfde aard zijn en « *que les dispositions qui les édictent ne protègent que des intérêts privés; que toutes sont impératives, mais qu'aucune d'elles n'est d'ordre public* ». Hieruit volgt, dat de ontstentenis der verzoeningspoging niet

van ambtswege mag vastgesteld worden en dat aan de exceptie meteen kan verzaakt worden.

Deze argumentatie geeft ten volle voldoening ten aanzien der dwingende wetsbeschikkingen, die « *ne préservent que des intérêts particuliers et ne touchent pas à l'intérêt public, de sorte que ces dispositions ne sont nullement d'ordre public* », zoals het Hof van Beroep te Brussel het uitdrukte (zie super). Met recht en reden besliste aldus b.v. het Hof van Cassatie op 14 april 1967 (T. Not., 1967, 267), dat de pachter kan afstand doen van de naderhand overigens geretroactiveerde bescherming, die hem gebiedend verleend is door art. 5 der wet van 26 juli 1952 tot beperking van de pachtprizen.

Dat het besproken art. 59 alleen maar particuliere belangen beschermt, die niets uitstaande hebben met het publiek belang — d.i. de openbare orde —, wordt wel gesteld en beweerd, doch niet naar behoren gemotiveerd en verrechtvaardigd. Het voorschrift van art. 59 betreft de procedurerechtelijke ordening en uit dien hoofde behoort het tot de openbare orde en zulks precies zoals de beginselen, die — ook al roept de geïntimeerde de exceptie niet in — de van ambtswege vast te stellen onontvankelijkheid beheersen van het laattijdig ingesteld beroep tegen een vonnis in laatste aanleg.

In wezen en in weerwil van alle juridische motiveringen, zijn bij die in vergelijking gebrachte aangelegenheden ook slechts particuliere belangen in het geding. Ze zijn desondanks van openbare orde (W. Brosens, *Beroep in burgerlijke zaken en zaken van koophandel*, in A.P.R., Brussel, 1956, p. 177, nr 395), vermits ze het vlak der procedurerechtelijke ordening bestrijken. Het voorschrift van art. 59 is van volkomen dezelfde aard: het dient dan ook uiteraard aan hetzelfde juridisch statuut onderworpen te worden: « *Ubi eadem est ratio, idem jus esse debet* ».

De gerezen discussie zal met de invoering van het Gerechtelijk Wetboek niet ophouden, vermits de bedoelde kwestie onaangevoerd gelaten werd (Verslag van de heer Ch. van Reepingen, p. 291 en Verslag van de heer F. Hermans namens de Commissie voor de Justitie, p. 183-184). Art. 1345 beschikt immers: « Inzake pacht en inzake het recht van voorkoop ten gunste van de huurders van landeigendommen wordt geen enkele rechtsvordering toegelaten, indien de eiser niet tevoren aan de rechter een schriftelijk of mondeling verzoek heeft gedaan om de toekomstige verweerder ter minnelijke schikking te doen oproepen ».

2. — De draagwijdte van art. 59.

Het zoëven vermelde verslag van de heer F. Hermans namens de Commissie van de Justitie vermeldt, dat voorgesteld is geworden de verplichte oproeping tot minnelijke regeling af te schaffen. In die zin is aangedrongen geworden, vermits werd aangevoerd, « dat het ogenblik niet gekomen is om de rechtspleging inzake pacht te wijzigen, maar dat zulks gebeurlijk het voorwerp kan uitmaken van een afzonderlijk wetsvoorstel ». In feite moet eerlijk toegegeven worden, dat overtalrijke pleiters de verzoeningspoging beschouwen als een zo tijdrovende als nutteloze formalistische aangelegenheid.

Natuurlijk zullen de meningen omtrent die zienswijze verdeeld zijn en bepaald worden door factoren, die alhier onbesproken mogen blijven. Verhinderen kunnen ze echter niet, dat de wetgever de oproeping tot minnelijke schikking gewild heeft om de gemoederen der gedingvoerende partijen niet nodeloos op te hitsen door het onmiddellijk aanhangig maken der procedure. In de paternalistische functie van de vrederechter heeft de wetgever de hoop gesteld, dat het geschil tussen de door een contractueel statuut verbonden partijen door geven en nemen minnelijk opgelost geraakt.

Aangenomen moet dus worden, dat de bedoelingen van de wetgever impliceren — en zijn tekst laat overigens aan duidelijkheid niets te wensen over —, dat geen vordering in pachtzaken ontvankelijk is of toegelaten wordt zonder voorafgaandelijke oproeping ter minnelijke schikking. Aldus wordt het meteen noodzakelijk de juiste draagwijdte van art. 59 te preciseren, vermits de rechter — naar aanleiding van een geding — kan geroepen worden te beslissen over vorderingen, die niet opgenomen waren in de oproeping tot verzoening of die naderhand door de verweerder gesteld kunnen worden.

Dat het voorschrift van art. 59 het hoofdgeding beheerst, behoeft wel geen commentaar. De vraag is echter of de aanlegger zijn vordering toelaatbaar kan maken door — na de dagvaarding, doch vóór de sluiting der debatten — de nagelaten verzoeningspoging te doen geschieden. Een paar vonnissen beantwoorden die vraag bevestigend (zie de verwijzingen in P. Gourdet, o.c., p. 218, voetnota 4). Die zienswijze is onaanvaardbaar vermits ze de duidelijke wetstermen — « vooraf, te voren, te voren, de toekomstige verweerder » — berooft van hun normale betekenis en aldus strijdig is met de meest elementaire interpretatieregelen.

Vanzelfsprekend is het dan ook, dat de meeste rechtschrijvers (P. Gourdet, o.c., p. 218 en P. Rouard, o. et loc. cit., p. 626) en de haast algemene jurisprudentie (Vred. Leuze, 19 maart 1952, T. Vred., 1953, 117; Vred. Gedinne, 22 april 1959, J. des Tr., 1960, 16 en T. Vred., 1960, 83 en de bevestiging door Burg. Rb. Dinant, 21 oktober 1959, J. L., 1960-1961, 23) de ontstentenis ener voorafgaandelijke verzoeningspoging zijn gaan beschouwen als een grond tot onontvankelijkheid der vordering. Wat duidelijk en formeel gezegd is door de wet, behoeft zonder enigerlei interpretatie toegepast te worden.

De ontwikkeling van nieuwe middelen tot staving der bij de verzoeningspoging aangekondigde vorderingen blijft zonder nieuwe verzoeningspoging om voor de hand liggende redenen veroorloofd (Vred. Leuze, 22 december 1951, T. Vred., 1952, 175 en Burg. Rb. Doornik, 27 mei 1952, J. des Tr., 1952, 625). In het laatste vonnis wordt te dien aanzien overwogen, dat « *si dans son action la propriétaire a usé d'arguments nouveaux, a présenté une demande subsidiaire d'expulsion pour le..., le but à atteindre est resté le même: le départ du locataire* », zodat aan het voorschrift van art. 59 gevoeglijk voldaan blijft.

Wordt de ontvankelijkheid ener tegenvordering mede afhankelijk gesteld van de voorafgaandelijke oproeping tot verzoening? Ofschoon zulks eenmaal is beweerd geworden (zie de verwijzing bij P. Gourdet, o.c., p. 218, voetnota 5), wordt de gestelde vraag vrij algemeen in ontkennende zin beantwoord (Vred. Genappe, 1 december 1953, J. des Tr., 1954, 611) en geargumenteed wordt — onder verwijzing naar Cass., 16 februari 1950, Pas., 1950, 1, 428 — dat de art. 37 W. op de Bev. en 337 W. Burg. Rpl. onafgeschaft zijn gebleven. Geldt zulks eveneens ten opzichte van de incidentele eis tot vrijwaring?

Het alreeds vermelde en niet gepubliceerde vonnis d.d. 30 november 1964 van de beroepskamer bij de Burgerlijke Rechtbank te Antwerpen acht de aan de eis tot vrijwaring voorafgaandelijke oproeping tot verzoening overbodig. Het stelt dat de verzoeningspoging « voor doel heeft een proces te vermijden tussen personen, die een betwisting hebben omtrent een pacht » en concludeert dan, dat het geding tot vrijwaring niet door een verzoeningspoging moet voorafgegaan worden, vermits dezelve toch in rechte en in feite niet bij machte zou zijn het hoofdgeding te vermijden.

Samenvattend mag uit het vorenstaand betoog afgeleid worden :

1. - dat de wettelijk verplichtend gestelde en voorafgaandelijke verzoeningspoging in pachtzaken door het Hof van Cassatie niet aangezien wordt als een tot de openbare orde behorende aangelegenheid, zodat haar ontstentenis niet van ambtswege dient vastgesteld te worden en dat de verweerder dienvolgens uitdrukkelijk of stilzwijgend kan verzaken aan de desbetreffende exceptie ;

2. - dat de verzoeningspoging niet verhindert, dat naderhand nieuwe middelen tot staving van de vordering kunnen ontwikkeld worden en dat — wat de tegenvorderingen aangaat, alsmede de actie's tot tussenkomen en/of vrijwaring — het in feite en in rechte nodeloos is te voren de wederpartij tot verzoening of ter minnelijke schikking te doen oproepen.

Raymond JACOBS,
Vrederechter van het kanton Kontich.

Sluiting van de onderneming : de wet van 30 juni 1967

1. Op 28 juni 1966 werd een definitieve wet uitgevaardigd, waardoor werknemers ingeval van sluiting van hun onderneming onder bepaalde voorwaarden kunnen genieten van een bijzondere vergoeding ⁽¹⁾.

Deze vergoeding verzacht de wonde, geslagen door het verlies van de dienstbetrekking. Zij werkt als een balsem. Zij schenkt echter geen bevrediging. De werknemers vragen meer :

« Werk moet het zijn, dat ongeveer in dezelfde voorwaarden als bij de vorige werkgever kan worden gepresteerd » ⁽²⁾.

2. De werknemers vragen dus ofwel dat de met sluiting bedreigde onderneming verder blijft werken, ofwel dat hun onmiddellijk nieuwe werkgelegenheden verschaft worden, zodat hun inkomen gewaarborgd wordt. Vooral de eis dat de sluiting, wel te verstaan van economisch leefbare bedrijven, verhinderd wordt, stuit op tegenkanting. Het zal nog een hele tijd duren vooraleer de publieke opinie in haar geheel de gegrondheid van dergelijke eis inziet.

3. Beroering is er nochtans, enerzijds ten gevolge van het steeds maar dreigend voortschrijdend sluitingsgevaar en anderzijds ten gevolge van het uitblijven van een directe en grondige aanpak van het probleem.

Wij denken vooral aan de opwinding die de bezetting van de werkhuizen van Germain-Anglo en die van de Laminiers de l'Escaut teweegbracht in werknemerskringen.

De wetgever tracht de beroering te ondervangen, echter niet door het probleem in zijn geheel aan te pakken, doch wel door in nieuwe voordelen te voorzien ⁽³⁾.

4. De wet tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de ingeval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers werd met dit politiek doel op 30 juni 1967 goedgekeurd ⁽⁴⁾.

5. Al heeft de wet een beperkte strekking ⁽⁵⁾, dan nog betekent ze op sociaal gebied een stap voorwaarts, zoals de minister het treffend uiteenzette in de memorie van toelichting.

6. « Het Fonds dekt », — aldus de minister — « evenwel niet de bedragen die aan de werknemers volgens de gewone regels verschuldigd zijn, ingeval van beëindiging van de arbeidsovereenkomst, doch niet door de werkgever werden betaald : loon dat verschuldigd is tijdens de opzeggingstermijn of opzeggingsvergoedingen, bedrag dat aan de bedienden als vakantiegeld verschuldigd blijft.

Die toestand is des te nadeliger voor de werknemer, daar juist op het ogenblik van de sluiting der onderneming zowel het probleem der solvabiliteit van de werk-

gever als dat van de professionele omschakeling van de werknemer hun scherpste vorm aannemen.

Het is op zijn minst wenselijk dat de werknemer op dat ogenblik de beschikking wordt gewaarborgd over het inkomen dat hem, hetzij uit hoofde van de beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst, hetzij uit hoofde van de door hem verrichte arbeid strikt toekomt » ⁽⁷⁾.

Wij wensen reeds de bepalingen van art. 7 van de nieuwe wet aan te halen, omdat ze hier het best tot hun recht komen.

Het artikel bepaalt dat ingeval van betwisting over het door het Fonds te betalen bedrag van de vergoedingen, lonen en vakantiegeld, het Fonds het niet betwist bedrag onmiddellijk uitkeert.

Het artikel getuigt van een bezorgdheid om toch maar te beletten dat het werknemersinkomen ontreedder wordt. In onze welvaartstijd, met zijn afbetalingen, is dit noodzakelijk ⁽⁸⁾.

De verruiming van de opdracht van het Fonds.

7. De opdracht van het « Fonds tot vergoeding van de ingeval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers » wordt verruimd (Art. 1).

8. De verruimde opdracht bestaat hierin dat het Fonds voortaan aan de werknemers die door een sluiting getroffen worden, betaalt :

1e - de opzeggingsvergoedingen ⁽⁹⁾, die uit de beëindiging van de arbeidsovereenkomst volgen ⁽¹⁰⁾ ;

2e - het loon ⁽¹¹⁾ dat verschuldigd is tijdens de opzeggingstermijn ;

3e - het loon, dat verschuldigd is op het ogenblik van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst, waaraan de werknemer een einde heeft moeten maken wegens niet-betaling van het loon door de werkgever ;

4e - het vakantiegeld, dat aan de bedienden verschuldigd is op het ogenblik van de beëindiging van de arbeidsovereenkomst ;

5. - alle vergoedingen of premies aan de werknemer verschuldigd, die krachtens kollektieve arbeidsovereenkomsten, op de werkgever rusten.

Het Fonds regelt de betalingen, wanneer de werkgever zijn verplichtingen niet nakomt. Een termijn, na verloop van dewelke de werkgever geacht wordt niet aan zijn verplichtingen te hebben voldaan, is niet uitdrukkelijk in de wet bepaald.

9. Wanneer het Fonds zorgt voor de bij art. 2 bepaalde betalingen, is het tevens verplicht (art. 5) :

1. - de inhoudingen te doen, die opgelegd worden bij toepassing van de belastingswetgeving, van de wetgeving betreffende de sociale zekerheid en bij toepas-

sing van de bijzondere of kollektieve arbeidsovereenkomsten in verband met de aanvullende voordelen qua sociale zekerheid, om de aldus ingehouden bedragen aan de betrokken instellingen over te dragen;

2. - aan de betrokken instellingen de werkgeversbijdragen te betalen die opgelegd worden bij de wetgeving betreffende de sociale zekerheid en bij de bijzondere of kollektieve arbeidsovereenkomsten in verband met de aanvullende voordelen qua sociale zekerheid.

10. Bij de uitdrukking « bijzondere arbeidsovereenkomsten » moet — volgens de voorbereidende werken — opgemerkt worden dat het hier andere overeenkomsten dan kollektieve of individuele arbeidsovereenkomsten betreft; dat hier bedoeld zijn de eenzijdig door de werkgever tot stand gebrachte uitkeringen en voordelen, zoals bijvoorbeeld aanvullende pensioenregelingen ⁽¹³⁾.

11. Het Fonds neemt dus volledig de taak over van de werkgever die verzuimde aan zijn verplichtingen te voldoen.

Dit blijkt tevens uit het feit dat art. 8 van het K.B. van 6 juli 1967, dat in uitvoering van de wet genomen werd, het Fonds verplicht aan de werknemer of diens rechthebbenden volgende dokumenten af te leveren:

1. - een afrekening konform de bepalingen van het K.B. van 27 september 1966 tot vaststelling, wat de partikuliere sektor betreft, van de gegevens die de afrekening moet bevatten welke bij elke definitieve betaling van het loon aan de werknemer overhandigd wordt;

2. - de bijdragebon voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering met betrekking tot de periode waarover het door het Fonds uitbetaalde loon loopt;

3. - binnen het jaar volgend op de betaling, het formulier 281 E betreffende de bedrijfsvoorheffing.

Door het Fonds worden eventueel ook uitgereikt:

1. - indien het een bediende betreft, het vakantiegeldgetuigschrift dat is vastgesteld bij de wetgeving op de jaarlijkse vakantie van de werknemers;

2. - indien het een werknemer uit de diamantnijverheid betreft, de vakantiekaart die is vastgesteld bij het K.B. van 14 juni 1967 tot vaststelling van de bijzondere modaliteiten van toepassing voor de werkgevers en werknemers van de diamantnijverheid, van de wetgeving betreffende de jaarlijkse vakantie der loonarbeiders;

3. - de dokumenten die bij de kollektieve arbeidsovereenkomsten van paritaire komitees, algemeen verbindend verklaard bij K.B., worden voorgeschreven.

12. Het oorspronkelijk wetsontwerp bepaalde uitdrukkelijk een termijn na verloop van dewelke het Fonds diende te betalen ⁽¹⁴⁾. Een amendement van L. Major, dat er toe strekte deze termijn weg te laten, werd echter aangenomen. Als rechtvaardiging van het amendement werd aangevoerd dat het de bedoeling is het Fonds en dus de Minister een grotere vrijheid te laten, wanneer het niet duidelijk is op welk ogenblik de feitelijke beëindiging van de arbeidsovereenkomst ingaat.

Trouwens — zoals de voorbereidende werken het aanstippen — art. 9 van de wet van 12 april 1965 op de bescherming van het loon, schrijft voor dat het loon voor arbeiders ten minste twee maal per maand met een tussenruimte van ten hoogste zestien dagen moet worden uitbetaald, tenzij andere betalingsmodaliteiten bij arbeidsgeregulement zijn vastgesteld ⁽¹⁵⁾.

Voor bedienden nu dient het loon ten minste om de maand betaald te worden.

Vermelden wij tevens dat het loon, zowel voor arbeiders als bedienden, bij het beëindigen van de dienstbetrekking onverwijld moet betaald worden en uiterlijk op de eerste betaaldag, onverminderd wat betreft de

handelsvertegenwoordigers ⁽¹⁶⁾.

Wat de uitbetaling van het loon betreft zijn er dus geen moeilijkheden bij het bepalen van het tijdstip, waarop het Fonds kan verplicht worden uit te betalen. De termijn, die het oorspronkelijk wetsontwerp bepaalde, was dan ook ter zake overbodig.

Kan hetzelfde echter worden gezegd t.o.v. het vakantiegeld, de verbrekingsvergoeding en de andere vergoedingen?

Voor de vergoedingen of premies krachtens kollektieve of bijzondere arbeidsovereenkomsten aan de werknemers verschuldigd, zal in de eerste plaats naar de tekst van deze arbeidsovereenkomsten moeten worden teruggegrepen, om het tijdstip van het in gebreke blijven van de werkgever te bepalen.

Voor het vakantiegeld bepaalt art. 46 van het K.B. van 30 maart 1967 (B.S. 6 april 1967) dat de werkgever de bediende het vakantiegeld dient uit te betalen bij diens vertrek.

Wij vinden toch dat in de wet de termijn, in het oorspronkelijk wetsontwerp bepaald, had moeten behouden blijven.

Immers, betaalt de werkgever de dag na de beëindiging van de overeenkomst het vakantiegeld niet, dan mag de werknemer zich onmiddellijk tot het Fonds wenden.

Het invoeren van een termijn van vijftien dagen ware hier gewenst. Wat gezegd ten aanzien van de verbrekingsvergoeding?

Waar situeert zich het tijdstip waarop de werkgever zijn verplichtingen niet nakomt?

13. De vergoedingen, de lonen en het vakantiegeld worden slechts betaald binnen het kader van de wet van 28 juni 1966.

Dit betekent dat het Fonds enkel betaalt bij sluiting van onderneming, in de zin van art. 2 van voornoemde wet.

Krachtens dit artikel is er sluiting van onderneming, wanneer ingeval van definitieve stopzetting van de hoofdaktiviteit van de onderneming of van een afdeling ervan, het aantal tewerkgestelde werknemers wordt verminderd beneden het vierde van het aantal werknemers, dat er gemiddeld was tewerkgesteld tijdens het kalenderjaar, dat datgene voorafgaat waarin de sluiting zich voordoet.

Daarbij komt nog dat de onderneming ten minste vijftig werknemers moet tellen ⁽¹⁷⁾.

14. De Koning mag, na het advies van het bevoegd paritair comité, het Fonds ontslaan van de betalingen voor de bedrijfstakken ⁽¹⁸⁾ in dewelke gelijkaardige voordelen worden toegekend door bij K.B. algemeen verbindend verklaarde kollektieve arbeidsovereenkomsten van paritaire komitees (art. 3).

Wanneer de Koning gebruik maakt van de hem door art. 3 gegeven bevoegdheid, mag hij tevens de werkgever, die behoort tot de bedrijfstak in dewelke gelijkaardige voordelen verleend worden, ontslaan van een gedeelte van de bijdrage, bedoeld in art. 15 van de wet van 28 juni 1966 (art. 10 in fine).

Art. 3, dat bij amendement van de regering bij het oorspronkelijk wetsontwerp gevoegd werd ⁽¹⁹⁾, is verantwoord, voor zover de vergoedingen elkaar dekken.

Het artikel viseert blijkbaar het bouwbedrijf, waar de werknemers « bij faillissement » van de ondernemer — en niet steeds bij sluiting — een beperkte tussenkomst vanwege het Fonds van Bestaanszekerheid genieten.

De tussenkomst beperkt zich tot het loon (maximum 18 dagen), de weerverletzegels (maximum 6 maanden), de getrouwheidszegels (maximum 12 maanden) en de totale verbrekingsvergoeding ⁽²⁰⁾.

De gerechtigden.

15. De werknemers, aan wier arbeidsovereenkomst een einde wordt gesteld, hetzij in de loop van de twaalf maanden, die aan de sluiting van de onderneming voorafgaan, hetzij op het ogenblik van de sluiting van de onderneming, hetzij in de loop van de 12 maanden, die volgen op de sluiting, mogen hun rechten laten gelden op de in art. 2 bepaalde vergoedingen, lonen en vakantiegeld (art. 4). ⁽²¹⁾

16. Dit is de enige voorwaarde waaraan de werknemers moeten voldoen. De werknemers moeten dus geen vijf dienstjaren in de onderneming tellen ⁽²²⁾.

Dit is een merkelijke vooruitgang t.o.v. de wet van 28 juni 1966.

17. De memorie van toelichting, waar ze art. 3 toelicht, bevat een passage die voor verkeerde interpretatie vatbaar is ⁽²³⁾.

Er wordt in gezegd dat «de werknemer zelfs dan wordt gevrijwaard, wanneer de werkgever de beëindiging van zijn activiteiten in de tijd heeft gespreid. In deze veronderstelling worden de diverse beëindigingen van arbeidsovereenkomsten (het moge nu gaan om arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd of voor een bepaalde tijd of een bepaald werk, om werknemers met minder of meer dan vijf jaar ancienniteit in de onderneming) beschouwd als beëindigingen, die hun oorsprong vinden in het vooruitzicht of in de realisatie van de sluiting der ondernemingen naar analogie van art. 4 der wet van 28 juni 1966». ⁽²⁴⁾ Welnu, art. 4 zegt geenszins dat elke beëindiging van de overeenkomst een dergelijk vermoede geniet.

Art. 4 geeft wel een appreciatiebevoegdheid aan het Beheerskomitee van het Fonds, dat elke beëindiging van een arbeidsovereenkomst, die haar oorsprong vindt in het vooruitzicht of in de verwezenlijking van de sluiting van de onderneming, met een beëindiging door de werkgever mag gelijkstellen.

In de tekst van het oorspronkelijk wetsontwerp en in de wettekst is er echter geen sprake van het vermoeden, zodat er een kontradictie bestaat tussen de memorie van toelichting, het oorspronkelijk wetsontwerp en de uiteindelijke wettekst.

Het aanvragen van de voordelen.

18. Krachtens de bepalingen van art. 6 moeten de werknemers zelf het initiatief nemen en dus een aanvraag indienen bij het Fonds.

De woorden «op initiatief van de werknemer» dienen breed opgevat en zo verstaan te worden dat ook de vakorganisatie, waarbij de werknemer is aangesloten, in naam van deze laatste mag optreden ⁽²⁵⁾.

De wetgever liet aan de Koning de zorg over te bepalen op welke wijze het verzoek moet ingediend worden, alsmede de zorg te bepalen welke inlichtingen de werknemer en de werkgever aan het Fonds dienen te verstrekken ⁽²⁶⁾.

De betaling.

19. De betalingen worden door het Fonds gedaan aan de werknemer of diens rechthebbenden, door middel van een postassignatie.

De kosten van de assignatie zijn ten laste van het Fonds (art. 5, K.B. van 6 juli 1967, B.S. 13 juli 1967). ⁽²⁷⁾

20. Terloops stippen wij aan dat het Beheerskomitee van het Fonds, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden, mag afzien van de terugvordering ten laste

van de werknemers van de ten onrechte betaalde vergoedingen, lonen en vakantiegelden (art. 9).

Het Beheerskomitee onderzoekt, alvorens zijn beslissing te nemen, de feitelijke toestanden, die aan de grondslag liggen van de onrechtmatige betaling ⁽²⁸⁾.

Het bedrag van de verleende voordelen.

21. Art. 6 gaf aan de Koning de bevoegdheid het maximumbedrag voor de betalingen door het Fonds vast te stellen.

De bepalingen van art. 6 moeten enkel worden verstaan, aldus de voorbereidende werken, «dat het Fonds niet ertoe kan verplicht worden overdreven bedragen als loon en vergoedingen uit te keren aan bv. beheerders die met de dagelijkse leiding van een onderneming zijn belast». ^(28bis)

22. Art. 7 van het K.B. van 6 juli 1967 bepaalde als volgt het maximumbedrag van de betalingen aan elke werknemer :

1. - voor de opzegvergoedingen : 30.000 fr. per maand, begrepen in de periode die als basis dient voor de berekening van deze vergoedingen ;
2. - voor het loon bedoeld bij art. 2, 2e lid : 30.000 fr. per maand, begrepen in de periode, waarvoor de tegemoetkoming van het Fonds wordt gevraagd ;
3. - voor het loon bedoeld bij voormeld art. 2, 3e lid : 30.000 fr. per maand, naar rato van ten hoogste twee maanden ;
4. - voor het vakantiegeld : een bedrag berekend op het loon of gedeelte van het loon dat 30.000 fr. per maand niet overschrijdt ;
5. - voor de vergoedingen en premies : 30.000 fr. per maand, begrepen in de periode waarvoor de tegemoetkoming van het Fonds wordt gevraagd.

De subrogatie.

23. Naar luid van art. 6 treedt het Fonds van rechtswege in de rechten en vorderingen van de werknemer voor de inning bij de werkgever van de vergoedingen, lonen en vakantiegelden. Tevens treedt het Fonds van rechtswege in de rechten en vorderingen van de in art. 5, 2e lid bedoelde instellingen voor de inning bij de werkgever van de krachtens hetzelfde artikel betaalde bijdragen.

24. Zoals de voorbereidende werken het aanstippen, is het procédé van de subrogatie niet nieuw in het sociaal recht, en ze verwijzen bij wijze van illustratie naar art. 10 par. 5 van de geordende wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden ⁽²⁹⁾.

Wij vermelden tevens art. 9 van de geordende wetten op de arbeidsongevallen.

25. De subrogatie wordt van rechtwege verleend. Immers, aan het probleem van de subrogatie kon geen oplossing gegeven worden op basis van het burgerlijk recht, omdat :

1. - voor elk individueel geval de subrogatie slechts zou spelen na uitdrukkelijk akkoord van de schuldeiser ;
2. - het probleem van de financiering, het organiseren van een dienst belast met de betalingen, met de rechtsgedingen enz., op wettelijke basis moet worden geregeld ⁽³⁰⁾.

De inkomsten van het Fonds.

26. De inkomsten van het Fonds die noodzakelijk zijn voor de verruiming van de opdracht bestaan uit patronale bijdragen, bijdrage-opslagen en nalatigheidsintresten, alsmede uit de opbrengst van de inningen die krachtens art. 8 verricht worden.

Betwistingen.

27. De geschillen, die rijzen tussen de werknemers, de werkgevers en het Fonds, behoren tot de bevoegdheid van de werkrechtshraden of, bij ontstentenis hiervan, tot die van de vrederechter (art. 11). Laten wij de bevoegdheid als regeling even nader bekijken.

Betwistingen omtrent de vergoedingen, lonen, vakantiegelden.

28. Volgens de gewone procedureregels moeten de werknemers, waar ook de zetel van hun onderneming gevestigd was, het Fonds dagvaarden voor de werkrechtshraad te Brussel. Het Fonds is immers te Brussel gevestigd.

29. Het Fonds echter, dat in de rechten treedt van de werknemers, zal voor het terugvorderen van de betaalde vergoedingen, lonen en vakantiegelden, de werkgevers moeten dagvaarden voor de werkrechtshraden of de vrederechter van de plaats waar de onderneming is gevestigd.

30. Wij vrezen dat dit aanleiding zal geven tot allerlei moeilijkheden. Men had, o.i., beter één werkrechtshraad bevoegd gemaakt, want zoals de wet nu gesteld is, is het mogelijk dat geschillen over één zelfde betwist punt, maar tussen verschillende partijen — Fonds-werknemer, Fonds-werkgever, en werkgever-werknemer — voor een verschillend arbeidsgerecht behandeld worden ⁽³¹⁾.

Wij denken vooral aan de geschillen over de toe te kennen verbrekingsvergoeding aan bedienden die meer dan 120.000 fr. verdienen en die verzuimden kontraktueel de opzeggingstermijnen vast te leggen. Wanneer men de uiteenlopende uitspraken van de verschillende werkrechtshraden op dit stuk kent, dan kent men meteen de enorme moeilijkheden, die de huidige bevoegdheidsregeling onnodig in het leven heeft geroepen.

De betwistingen over bijdragen, inhoudingen.

31. Volgens art. 12 van de wet van 28-12-1944 behoren de geschillen over de rijksmaatschappelijke bijdragen tussen R.M.Z. en werkgever tot de bevoegdheid van de vrederechter.

Art. 11 van de besproken wet onttrekt de geschillen tussen het Fonds en de werkgever aan de bevoegdheid van de vrederechter om toe te laten dat één zelfde rechtsmacht kennis neemt van de betwistingen aangaande de vergoedingen, lonen, vakantiegelden, inhoudingen en bijdragen.

De verjaring.

32. Er werd in de wet geen verjaringstermijn bepaald voor de vorderingen van de werknemers tegen het Fonds.

Voor de werknemers zelf is dit een voordeel, niet voor het Fonds. De reden?

33. De werkgever echter, die gedagvaard wordt in terugbetaling van de vergoedingen, lonen, vakantiegelden, beschikt over een sterk wapen: de verjaringstermijn van één jaar, eigen aan de wetgeving op de bedienden- en arbeidsovereenkomst.

Wanneer de werknemer deze termijn zal laten verlopen, of indien de procedure Fonds-werknemer aansleept, zal het Fonds de betalingen niet kunnen terugvorderen. De werkgever heeft dan een goede zaak gedaan.

Gewenst ware dus dat uitdrukkelijke verjaringstermijnen in de wet worden bepaald.

Inwerktreding.

34. De wet treedt in werking op 13 juli 1967, d.i. de dag waarop zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt (art. 15 lid 1).

35. Zij is op die datum van toepassing op de vergoedingen, lonen, vakantiegelden en bijdragen die de werkgever sinds 1 januari 1967 verschuldigd zou zijn (art. 15, 2e lid).

A. VAN MENSEL
Assistent R.U. Gent.

(1) zie G.F. De Cuyper, De wet op de sluiting van de ondernemingen, Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht, juli-september 1960, blz. 208-211.

— C. Quisthoudt, Sluiting van ondernemingen, De gids op maatschappelijk gebied, 1960, Nr. 9, blz. 751-754. Zie tevens mijn artikel De sluiting van de onderneming, R.W. 5 februari 1967, k. 1114-1120.

(2) Van de Putte, Waarheen met de sluiting van bedrijven? Standaard 12 juli 1967.

(3) Senator L.E. Troclet zag dat goed in en hij verklaarde: «Nochtans mogen dergelijke maatregelen, hoe dringend zij ook zijn, niet beschouwd worden als een oplossing voor de sluiting van ondernemingen». Belg. Senaat, zitting 1966-1967, Beknopt Verslag, Vergadering van 29 juni 1967, blz. 697.

(4) B.S. 13 juli 1967; Voorbereidende Werken. Zitting 1966-1967, K.v.V., Parl. Bescheiden, wetsontwerp Nr. 445-1, Verslag Nr. 445-2, Parl. Handelingen. Bespreking en aanneming, Vergadering van 27 juni 1967. Senaat, Parl. Bescheiden, Verslag Nr. 341, Parl. Handelingen, Bespreking en aanneming, Vergadering van 29 juni 1967.

(5) Belg. Senaat, zitting 1966-1967, Beknopt Verslag, Vergadering van 29 juli 1967, blz. 697.

(6) Op grond van de bepalingen van de wet van 28 juni 1966.

(7) K.v.V., zitting 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 1, blz. 1.

(8) Art. 7 lid 2 bepaalt verder dat het Fonds, wat de bedienden aangaat, betaalt, ongeacht het bedrag van hun loon, als voorschot op de opzeggingsvergoeding, minstens het loon dat verschuldigd is gedurende de opzeggingstermijnen bedoeld in art. 16, 1e en 3e van de geordende wetten op de arbeidsovereenkomst voor bedienden.

(9) Tijdens de artikelswijze bespreking in de Kamercommissie stelde een lid de vraag of de bepalingen van het ontwerp ook toepasselijk zouden zijn op de speciale opzeggingsvergoedingen, die gelden voor de afgevaardigden in de ondernemingsraden en de komitees voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen. De Minister antwoordde dat bij het ontwerp alleen bedoeld waren de vergoedingen, die voortvloeien uit de wetgeving betreffende de arbeidsovereenkomsten voor werklieden en bedienden.

(10) De Franse tekst is korrekter dan de Nederlandse. Hij spreekt immers van «rupture du contrat».

In dit geval is er immers een verbrekingsvergoeding verschuldigd. De Nederlandse terminologie is te ruim.

(11) Ter verduidelijking van het begrip «loon», verwijzen de voorbereidende werken naar de omschrijving ervan in art. 2 van de wet van 12 april 1965 op de bescherming van het loon.

K.v.V., zitting 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 2, blz. 5.

(12) Bedoeld worden hier vergoedingen en premies die niet als opzegvergoeding, loon of vakantiegeld mogen beschouwd worden, maar die toch aan de werknemer verschuldigd zijn: o.a. vergoeding voor gereedschappen, enz — K.v.V., zitting 1966-1967, Parl. Besch., 445, Nr. 2, blz. 3.

(13) K.v.V., zitting 1966-1967, Parl. Besch., 445, Nr. 2, blz. 5.

(14) K.v.V., zitting 1966-1967, Parl. Besch., 445, Nr. 1, blz. 4.

(15) K.v.V., zitting 1966-1967, Parl. Besch., 445, Nr. 2, blz. 4.

(16) zie wet van 30 juli 1963.

(17) Dit sluit heel wat werknemers uit van de voordelen van de nieuwe wet. K.v.V., zitting 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 2, blz. 3.

(18) De wet spreekt van bedrijfsstakken. Naar ons weten worden alleen in het bouwbedrijf voordelen, als die van de besproken wet, toegekend.

(19) K.v.V., zitting 1966-1967, Parl. Besch., 445, Nr. 2, blz. 4.

(20) N.P.C. Bouw - 29 september 1960, K.B. 25 oktober 1960, B.S. 5 november 1960, Art. 17 tot 21.

Fonds voor Bestaanszekerheid.

(21) Voor de werknemers die deelnemen aan de vereffeningwerkzaamheden van de onderneming, wordt de termijn op drie jaar gebracht (Art. 4 in fine).

(22) K.v.V., zittijd 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 1, blz. 2.

(23) Art. 3 werd art. 4 in de definitieve wet.

(24) K.v.V., zittijd 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 1, blz. 2-3.

(25) K.v.V., zittijd 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 2, blz. 5.

(26) Zie K.B. van 5 juli 1967, B.S. 13 juli 1967.

Vermelden wij ook dat op de lasthebbers van de werkgever, de kuratoren en de vereffenaars dezelfde verplichtingen rusten als op de werkgever. Krachtens art. 13 van de wet mogen zij evenals de werkgever gestraft worden wanneer zij die verplichtingen niet nakomen of wanneer zij het toezicht op de uitvoering van de wet verhinderen.

(27) Deze regeling werd overgenomen uit de wet op de be-

scherming van het loon. Deze wet stipuleert eveneens dat de posttaks niet van het loon mag worden afgetrokken.

Waar de wet op de bescherming van het loon de betaling per postassigatie als een afwijking beschouwt (art. 14), die niet zonder de instemming van de werknemer mag geschieden, wordt deze betalingswijze door de besproken wet als algemene regel aanvaard.

(28) K.v.V., zittijd 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 2, blz. 5.

(28 bis) De minister zou tijdens de bespreking van de wet in de Senaat er nogmaals de nadruk op leggen dat de maatregelen die in deze tekst bevat zijn enkel de personen met een gering inkomen betreffen. Belg. Senaat, Beknopt Verslag, Vergadering van 29 juni 1967, blz. 691.

(29) K.v.V., zittijd 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 2, blz. 2.

(30) K.v.V., zittijd 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 2, blz. 2.

(31) K.v.V., zittijd 1966-1967, Parl. Besch. 445, Nr. 2, blz. 7.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 31 oktober 1966.

Voorzitter-verslaggever: M. Van Beirs.

Advocaat-generaal: M. Colard.

Wilsgebreken. — Nietigheid van een overeenkomst. — Wegens dwaling. — Vereiste. — Zelfstandigheid van de zaak. — Begrip. — Toepassing.

Het bestreden vonnis heeft wegens dwaling over de zelfstandigheid van de zaak een akkoord van partijen betreffende de herstellingskosten van een gevel nietig verklaard omdat, na het akkoord, bevonden werd dat de door het akkoord bedoelde stenen die voor de herstelling moesten gebruikt worden, niet meer in de handel verkrijgbaar waren.

Een overeenkomst kan nietig verklaard worden wanneer er dwaling is en deze de zelfstandigheid betreft van de zaak die het voorwerp van de overeenkomst uitmaakt.

De in art. 110 B.W. bedoelde zelfstandigheid van de zaak is de hoedanigheid die een partij vooral op het oog had bij het sluiten van een overeenkomst en die haar ertoe gebracht heeft het contract aan te gaan.

Zonder art. 1110 te schenden heeft de rechter kunnen beslissen dat, ten deze, indien bepaalde stenen in de handel niet meer beschikbaar zijn voor het herstel van een gevel, zulks op de zelfstandigheid draagt van de zaak die het voorwerp van het contract uitmaakt

De Meersman t./ De Gendt.

Gelet op de bestreden vonnissen, respectievelijk op 6 januari 1964 en 21 maart 1966, in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Dendermonde;

1. In zover de voorziening de beslissing van 6 januari 1964 en gewezen over de publieke vordering bedoelt:

Overwegende dat het bestreden vonnis op tegenspraak gewezen werd en dat de beslissing definitief is in de zin van art. 416 van het Wetboek van strafvordering;

Overwegende dat de voorziening slechts op 25 maart 1966 ingediend werd, hetzij na het verstrijken van de termijn voorzien bij art. 373 van hetzelfde wetboek;

Dat de voorziening derhalve niet ontvankelijk is, art. 1 van de wet van 8 maart 1948 ten deze niet van toepassing zijnde;

II. In zover de voorziening de beslissingen over de burgerlijke vordering bedoelt:

A. Wat de beide bestreden vonnissen betreft:

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van

de artt. 1134, 1319, 1320, 1322 van het B.W., en van de bewijskracht van het « akkoord » door verweerder gesloten en getekend op 31 januari 1963, 97 van de Grondwet, doordat het bestreden tussenvonnis van 6 januari 1964 beslist heeft dat verweerder ontvankelijk was om van eiser, als schadevergoeding, een hoger bedrag te vorderen, dan het forfaitair bedrag van 13.873 fr. « dat tussen partijen op 31 januari 1963 werd overeengekomen voor de herstelling van het beschadigd metselwerk van de woning van verweerder »,

en doordat het bestreden eindvonnis van 21 maart 1966 eiser veroordeeld heeft aan verweerder de som van 5.337 fr. te betalen « boven gezegd forfaitair bedrag »,

eerste onderdeel, terwijl het intrinsiek strijdig was, in het eindvonnis enerzijds vast te stellen « dat tussen partijen, op 31 januari 1963, een forfaitair bedrag van 13.873 fr. werd overeengekomen voor de herstelling van het beschadigd metselwerk » en anderzijds te beslissen dat, voor dezelfde herstelling, eiser aan verweerder een supplementair bedrag van 5.337 fr. verschuldigd was,

tweede onderdeel, terwijl het bestreden tussenvonnis door te beslissen dat een akkoord tussen partijen over de raming der bedoelde schade aan het metselwerk van de woning van verweerder, akkoord dat door de partijen forfaitair verklaard werd, later voor nietig zou kunnen verklaard worden om reden dat een der partijen, zijnde verweerder een dwaling zou begaan hebben over de beschikbaarheid, in de handel, van de stenen die voor de herstellingswerken moesten gebruikt worden, geweigerd heeft de overeenkomst tussen partijen, die als wet gold, toe te passen (schending van art. 1134 van het B.W.) en alleszins deze overeenkomst geïnterpreteerd heeft op een wijze die onverenigbaar is met de normale en gebruikelijke betekenis van het woord « forfaitair » (schending van de artt. 1319, 1320, 1322 van het B.W.):

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat het vonnis van 6 januari 1964 zijn beslissing een deskundig onderzoek te bevelen nopens de werkelijk geleden schade, desondanks de door eiser ingeroepen forfaitaire raming van 31 januari 1963, steunt hierop dat « indien bij nader onderzoek, zulks (te weten: dat sedertdien zou bevonden zijn dat de... te vervangen stenen niet meer beschikbaar zouden zijn in de handel) moest bevestigd worden, de door de burgerlijke partij (hier verweerder) aanvaarde aannemingssom wegens dwaling over de zelfstandigheid van de zaak door nietigheid zou aangedaan zijn en zou dienen vervangen te worden door een op bestek vastgestelde prijs »;

Dat de rechter heeft kunnen beslissen, zonder art. 1134 van het B.W. te schenden, dat een overeenkomst nietig is

wanneer er dwaling is en dat deze de zelfstandigheid betreft van de zaak die het voorwerp van de overeenkomst uitmaakt;

Overwegende voor het overige, dat hetzelfde vonnis zijn beslissing niet steunt op het in het middel bedoeld « akkoord » van 31 januari 1963, en derhalve de bewijskracht niet heeft kunnen schenden van de akte die het vaststelt;

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat het niet strijdig is enerzijds « vast te stellen dat tussen partijen een forfaitair bedrag van 13.873 fr. werd overeengekomen voor de herstelling van het beschadigd metselwerk » en anderzijds « te beslissen dat, voor dezelfde herstelling, eiser aan verweerder een « supplementair bedrag van 5.337 fr. verschuldigd is », vermits de rechter vroeger beslist had dat, ten deze, bedoelde overeenkomst nietig was en diende vervangen te worden door een op bestek vastgestelde prijs;

Overwegende dat het middel niet kan aangenomen worden;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artt 1110 van het B.W. en 97 van de Grondwet, doordat de bestreden vonnissen beslist hebben dat een forfaitair overeengekomen bedrag van de herstellingskosten van een beschadigd metselwerk, door een akkoord tussen partijen bepaald op 13.873 fr. nietig kon verklaard worden wegens dwaling, in hoofde van de schuldeiser der vergoeding, over de zelfstandigheid der zaak, om reden dat het na het akkoord bevonden werd dat de door het akkoord bedoelde stenen, die voor de herstelling moesten gebruikt worden, niet verkrijgbaar waren in de handel,

terwijl deze feitelijke omstandigheid niet van deze aard was dat zij « de zelfstandigheid van de zaak » betrof;

Overwegende dat de in art. 1110 B.W. bedoelde zelfstandigheid van de zaak de hoedanigheid is die een partij vooral op het oog had bij het sluiten van een overeenkomst en die haar er toe gebracht heeft het contract aan te gaan;

Dat de rechter heeft kunnen beslissen, zonder gezegde wetsbepaling te schenden dat, ten deze, indien bepaalde stenen in de handel niet meer beschikbaar zijn voor het herstel van een gevel, zulks over de zelfstandigheid draagt van de zaak die het voorwerp van het contract uitmaakt;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

B. Wat het vonnis van 21 maart 1966 betreft:

Over het middel afgeleid uit de schending van art. 97 van de Grondwet, doordat het bestreden vonnis eiser veroordeeld heeft aan verweerder de som van 19.210 fr. als schadevergoeding te betalen, voor « herstel van metselwerk en gevel », zonder de conclusies van eiser te beantwoorden, in zoverre zij staande hielden dat « verweerder de forfaitaire schade van architect Agon, zijnde 13.873 fr. uitdrukkelijk aanvaard had » en dat hij bijgevolg geen recht had op een bijkomend bedrag van 5.337 fr.,

terwijl om wettelijk gemotiveerd te zijn, de rechterlijke beslissingen al de door de partijen in regelmatige neergelegde conclusie ingeroepen middelen en excepties moesten beantwoorden;

Overwegende dat eiser in zijn conclusie deed gelden dat verweerder de forfaitaire raming van de schade voor herstel van de gevel, zijnde 13.873 fr., uitdrukkelijk aanvaard had;

Overwegende dat het vonnis vaststelt dat de beschadigde gevelstenen niet meer kunnen vervangen worden daar zij in de handel niet meer verkrijgbaar zijn;

Dat de rechter, eens zulks vastgesteld, er toe niet ge-

houden was de bedoelde conclusie verder te beantwoorden; dat, inderdaad, deze conclusie niet meer pertinent geworden was wegens de door het interlocutoir vonnis van 6 januari 1964 gewezen en door het eindvonnis van 21 maart 1966 impliciet en zonder twijfel gehandhaafde beslissing krachtens dewelke, in dergelijke geval, de door verweerder aanvaarde aannemingssom wegens dwaling over de zelfstandigheid van de zaak door nietigheid aangetast is;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

NOOT: Het begrip van de zelfstandigheid van de zaak besprekend en een aantal gevallen aanhalend, zegt De Page (I, nr. 39 in fine): « Tout cela peut, certes, rentrer dans la notion des « qualités substantielles » que le juge du fond apprécie, au surplus, souverainement ».

Wat het bestaan van de dwaling zelf betreft, zegt Cass. 3 maart 1967 (R.W. 1966-1967, 1907) dat « in zover het middel staande houdt dat, zo verweerder de tapijten kocht, het niet was omdat hij meende dat ze afkomstig waren uit wel bepaalde streken, het opkomt tegen een feitelijke en derhalve soevereine vaststelling van het arrest ».

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 17 februari 1967.

Raadsheer-verslaggever: M. Rutsaert.

Advocaat-generaal: M. Colard.

Advocaat: Mr. Philips.

Paritaire comités. — Bevoegdheid. — Bepaald volgens de aard van de betrokken onderneming.

De bevoegdheid van de nationale paritaire comités wordt niet volgens het dienstcontract of de bedrijvigheid van de werknemer, maar volgens de aard van de betrokken onderneming bepaald (wetsbesluit van 9 juni 1945, artt. 1 en 2).

Van Gerven t./ Vanderryst.

Gelet op de bestreden sententie, op 7 december 1965 gewezen door de Werkrechtensraad van beroep te Antwerpen, kamer voor bedienden;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artt. 1, 2, 3 en 12 van de besluitwet van 9 juni 1945 tot vaststelling van het statuut der paritaire comité's (vermeld artikel 1 ook zoals gewijzigd bij de wet van 28 juli 1962), 1, paragraaf 2, nummer 50, en paragraaf 3, nummer 72, van het koninklijk besluit van 5 januari 1957 waarbij de benaming, de bevoegdheid en de samenstelling van de paritaire comité's opgericht in uitvoering van de voormelde besluitwet bepaald worden,

doordat de bestreden sententie de bevoegdheid uitsluit van het Nationaal Paritair Comité voor de grote kleinhandelzaken en de aan verweerder als filiaalhouster toe te kennen wedde berekent op grond van de beslissing van 25 november 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor de zelfstandige kleinhandel, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 24 maart 1961, om de reden dat er dient rekening gehouden te worden, niet met de toestand van eiseres die inderdaad verscheidene winkels exploiteert, maar wel met de toestand van verweerder die zich enkel verbonden had voor de winkel waar zij haar diensten presteerde,

terwijl de nationale paritaire comité's principieel bedrijfscomité's uitmaken opgericht voor een bijzondere tak van de nijverheid, de handel of van de landbouw, en wier bevoegdheid dus afhangt van de aard en van de kenmerken van de betrokken onderneming, dat in het bijzonder de respectieve bevoegdheden van het Nationaal Paritair Comité voor de zelfstandige kleinhandelszaken bepaald worden in verband met de aard en de kenmerken van de bedoelde onderneming en dat, eens vastgesteld dat deze onderneming de voorwaarden vervult gesteld onder nummer 72 van paragraaf 3 van artikel 1 van het koninklijk besluit van 5 januari 1957, het Nationaal Paritair Comité voor de grote kleinhandelszaken alleen bevoegd is wat betreft de betrekkingen tussen de werkgever en zijn bedienden:

Overwegende dat de sententie eiseres tot betaling van bepaalde bedragen aan verweerster veroordeelt als wedde-aanpassing voor de jaren 1961 en 1962, vakantiegeld en opzeggingsvergoeding, op grond van de voordelen bepaald door het Nationaal Paritair Comité voor de zelfstandige kleinhandel;

Overwegende dat eiseres daartegen aanvoert, zoals zij het in haar conclusie deed voor de rechter in hoger beroep, dat ten deze, niet de beslissingen van voormeld nationaal paritair comité van toepassing waren, doch die van het Nationaal Paritair Comité voor de grote kleinhandelszaken daar zij tegelijk fabrikante en grossier is, bonneterie en aanverwante artikelen fabriceert, verscheidene winkels exploiteert en bestendig meer dan vijftig werknemers tewerkstelt;

Overwegende dat de sententie die stelling verwerpt om de reden dat rekening moet gehouden worden, niet met de toestand van de werkgever, die inderdaad verscheidene winkels exploiteert, doch met de toestand van de werknemer zelf, zijnde verweerster, die zich enkel verbonden had voor de winkel waar zij haar diensten presteerde

Overwegende dat, luidens artikel 1, paragraaf 3, 72, van het koninklijk besluit van 5 januari 1957 waarbij de benaming, de bevoegdheid en de samenstelling van de paritaire comité's opgericht in uitvoering van de besluitwet van 9 juni 1945, bepaald worden, voor de werknemers in het algemeen en voor hun werkgevers de bevoegdheid van het Nationaal Paritair Comité voor de grote kleinhandelszaken zich uitstrekt tot de ondernemingen waar minder dan drie gewoonlijk onderscheiden handelstakken geëxploiteerd worden en waar loon- en weddetrekkend verkoopspersoneel tewerkgesteld is waarvan het effectief bestendig minstens vijftig eenheden bedraagt; dat daarentegen, luidens paragraaf 2, 50, van zelfde artikel, voor de werknemers die hoofdzakelijk intellectuele arbeid verrichten en voor hun werkgevers, het Nationaal Paritair Comité voor de zelfstandige kleinhandel bevoegd is voor de kleinhandelszaken welke niet ressorteren onder de Nationale Paritaire Comité's voor de grote kleinhandelszaken, de grootwarenhuizen en de levensmiddelenbedrijven, met talrijke bijhuizen;

Overwegende dat uit deze teksten blijkt dat de bevoegdheid van voormelde nationale paritaire comité's, niet volgens het dienstcontract of de bedrijvigheid van de werknemer, doch volgens de aard van de betrokken onderneming bepaald wordt, zulks ten andere overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 1 en 2 van de besluitwet van 9 juni 1945, in uitvoering waarvan bovenvermeld koninklijk besluit van 5 januari 1957 genomen werd; dat immers luidens laatstvermeld artikel 1 de oprichting van een nationaal paritair comité van bedrijfshoofden en van arbeiders principieel « in elke tak » onder meer van de nijverheid of de handel geschiedt en dat, zo artikel 2 van gezegde besluitwet de oprichting bij koninklijk besluit van onderscheiden paritaire comité's voor de bedienden of andere beroeps categorieën in verschillende takken van be-

drijvigheid werkzaam » mogelijk maakt, artikel 1, paragraaf 3 a 72, van het koninklijk besluit van 5 januari 1957 niettemin de bevoegdheid van het Nationaal Paritair Comité voor de grote kleinhandelszaken uitstrekt tot « de werknemers in het algemeen en hun werkgevers », met uitzondering alleen van de werknemers die hoofdzakelijk handenarbeid verrichten en van wie het beroep hoort tot een bedrijfstak waarvoor een ander paritair comité bevoegd is dan het Aanvullend Nationaal Paritair Comité van arbeiders;

Overwegende dienvolgens dat de sententie, door de bevoegdheid van het nationaal paritair comité, waarvan de beslissingen ten deze toepasselijk zijn, te bepalen, niet op grond van de handels- of nijverheidstak waartoe de onderneming behoort, doch op grond van de toestand van de werknemer-bediende, de in het middel aangeduide artikelen schendt;

Om die redenen,

Vernietigt de bestreden sententie;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Werkrechtsceraad van beroep te Brussel, kamer voor bedienden.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 4 september 1967.

Voorzitter: M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever: M. Wauters.

Advocaat-generaal: M. Colard.

Verkeer. — Signaleren van verkeersbelemmeringen. — Art. 113 verkeersreglementen. — Toepassingsgebied.

De bestuurder van een auto met heftoestel wilde van het trottoir de rijbaan oprijden, maar stopte op het trottoir toen hij op de rijbaan een andere auto zag afkomen. De vork van zijn heftoestel stak 1,28 m. over de rijbaan uit.

Wanneer de door art. 113 verkeersreglement bedoelde verkeersbelemmering die krachtens dit artikel gesignaleerd moet worden, uit een voertuig of een op dit voertuig aangebracht toestel bestaat, zijn de bepalingen van dit artikel enkel van toepassing, zoals die van de artikelen 8, lid 2, en 96, lid 2, op voertuigen die door een toevallige oorzaak op de rijbaan geïmmobiliseerd zijn; ze zijn niet van toepassing op een in beweging zijnde voertuig dat, zoals ten deze, tot stilstand werd gebracht om een andere weggebruiker te laten doorgaan.

Lavergne t./ Decraene.

Gelet op het bestreden vonnis, op 13 januari 1967 in ger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Kortrijk:

I. Ten aanzien van de voorziening van Lavergne, beklagde

A) In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de publieke vordering ingesteld

1°) tegen Deflo Annie:

Overwegende dat eiser niet bevoegd is om zich te voorzien tegen de beslissing die een medebeklagde vrijsprekt;

2°) tegen eiser:

Over het middel afgeleid uit de schending van artikel 113 van de wegcode, doordat het bestreden vonnis eiser wegens overtreding van dit artikel veroordeeld heeft,

terwijl dit artikel het signaleren bedoelt van werken en verkeersbelemmeringen in verband met de uitvoering van openbare werken en niet toepasselijk is, zoals ten deze, op het voertuig, uitgerust met heftoestel, door eiser bestuurd en dat uit een private inrijpoort gereden kwam en stilstond om de wagen van medebeklaagde Delfo te laten voorbijrijden :

Overwegende dat het bestreden vonnis eiser veroordeelt wegens overtreding van artikel 113 van de wegcode ;

Overwegende dat het vonnis vaststelt dat eiser « zinnens was van op het voetpad de openbare weg op te rijden met een voertuig, heftoestel genoemd, toen hij ter hoogte van de Wagemakersstraat de personenauto van de tweede beklagde zag starten, welke zich in zijn richting begaf » en dat eiser « verklaart dat hij stil hield op het voetpad terwijl echter de scherpe punten van zijn heftoestel, ter lengte van 1,28 m. uitstaken over de rijbaan » ;

Dat het vonnis beslist dat « het uitsteken op de openbare weg, ter hoogte van het dak van een auto, van een vork met twee punten van 1,28 m. lang als een belemmering van het verkeer moet worden beschouwd » en dat eiser « krachtens artikel 113 van het verkeersreglement, verplicht was dergelijke hindernis te signaleren, wat hij niet heeft gedaan » ;

Overwegende dat, wanneer de door artikel 113 van de wegcode bedoelde verkeersbelemmering welke krachtens dit artikel gesignaleerd moet worden, uit een voertuig of een op dit voertuig gebracht toestel bestaat, de bepalingen van dit artikel enkel van toepassing zijn, zoals die van de artikelen 8, lid 2, en 96, lid 2, van dezelfde code, op voertuigen welke door een toevallige oorzaak op de rijbaan geïmmobiliseerd zijn ; dat zij niet van toepassing zijn op een in beweging zijnde voertuig dat, zoals ten deze, tot stilstand werd gebracht om een andere weggebruiker te laten doorgaan ;

Dat het middel gegrond is ;

B) In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vordering :

Overwegende dat de vernietiging van de beslissing over de publieke vordering de vernietiging medebrengt van de beslissing over de burgerlijke vordering die het gevolg ervan is ;

II. Ten aanzien van de voorziening van de personenvennootschap Firma Laverge, burgerlijk aansprakelijke partij :

Overwegende dat uit geen stuk waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat de voorziening betekend werd aan de partijen tegen welke zij gericht is ; dat zij, derhalve, niet ontvankelijk is ;

Om deze redenen :

Vernietigt het bestreden vonnis voor zoveel het uitspraak heeft gedaan over de publieke en de burgerlijke vordering ten laste van eiser, de aldus uitgesproken gedeeltelijke cassatie de tegen eiseres als burgerlijk verantwoordelijke partij uitgesproken veroordeling in dezelfde mate doelloos makende ; verwerpt de voorziening van eiseres ;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt de eiseres in de kosten van de voorziening van eiser ;

Veroordeelt eiseres in de kosten van haar voorziening ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Brugge, rechtdoende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 9 juni 1967.

Eerste Voorzitter : M. Somerhausen.
Raadsheren : de H.H. De Bock en Remion.
Substituut-auditeur-generaal : M. Hoeffler.
Advocaten : Mrs. Boucique en Lambert.

Ruimtelijke ordening. — Plannen van aanleg. — Onderwijs en wetenschap — Scholen. — Raad van State. Beoordelingsbevoegdheid van de administratie.

Volgens artikel 43 van de wet van 29 maart 1962, zal de herziening van de gemeentelijke plannen van aanleg op initiatief van de Koning slechts bevolen worden wanneer die plannen niet meer in overeenstemming zijn met een goedgekeurd streekplan of met een gewestplan, of wanneer ze de uitvoering van werken van nationaal belang verhinderen. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de bevoegdheid van de Koning in die zin besnoeid werd opdat zo weinig mogelijk afbreuk zou worden gedaan aan de gemeentelijke autonomie.

De Raad van State dient na te gaan of de Regering aan artikel 43 van de wet van 29 maart 1962 een interpretatie heeft gegeven die overeen te brengen is met de strekking welke de wetgever aan die bepaling heeft willen verlenen.

De oprichting van een Nederlandstalige school in de Brusselse agglomeratie wordt geacht van nationaal belang te zijn als voldaan is aan de voorwaarden bepaald in de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs. Dat nationaal belang, wat het bouwen op een bepaalde plaats betreft, is niet voorhanden tenzij de gezinshoofden niet in de mogelijkheid verkeren hun kinderen op een redelijke afstand van hun woonplaats naar een Nederlandstalige officiële school te sturen. In casu bestond op enkele passen van de gekozen vestigingsplaats een Nederlandstalige gemeenteschool.

Gemeente St.-Pieters-Woluwe t./ Belgische Staat
(Minister van openbare werken.)

Arrest nr. 12.450.

Overwegende dat de Koning op 7 december 1954 het bijzonder plan van aanleg voor de verlengde Lepagestraat heeft goedgekeurd ; dat hij op 27 januari 1965, op advies van de in raad vergaderde ministers, heeft besloten tot de oprichting van zes Nederlandstalige Rijkslagere scholen met bewaarschoolafdeling in het arrondissement Brussel-Hoofdstad, waarvan twee in de gemeente Sint-Pieters-Woluwe, die op 1 september 1965 moesten worden geopend ;

Overwegende dat op 12 mei 1965 een vergadering heeft plaatsgehad die werd bijgewoond door de schepenen van openbare werken van de verzoekende gemeente en door de directeur der werken van die gemeente, alsook door ambtenaren van het Bestuur van de stedenbouw, van de Rijksgebouwen, van het Aankoopcomité en van het Fonds voor schoolgebouwen, teneinde de vestigingsplaats van de Nederlandstalige school in de wijk Stokkel te bepalen ; dat de ambtenaren van de Staat besloten de aankoop van het perceel kadastraal bekend onder 54 b voor te stellen en van het reeds begonnen gedeelte van de verlenging van de Lepagestraat, vroeger De Jonghestraat, een doodlopende straat te maken ;

Overwegende dat de Minister van Openbare Werken onverwijld begonnen is met het bouwen van de school op de gekozen plaats, maar dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel de schorsing van de werken heeft bevolen op grond van artikel 68 van de

wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw ;

Overwegende dat het bestreden besluit bepaalt dat het bijzonder plan van aanleg voor de verlengde Lepagestraat, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 7 december 1954, moet worden herzien derwijze dat de vestiging van de ontworpen Nederlandse Rijkslagere school mogelijk wordt ; dat het bestreden besluit als volgt is gemotiveerd :

« Overwegende dat uit het ingesteld onderzoek blijkt, dat de meest geschikte plaats voor het bouwen van genoemde school gelegen is binnen de grenzen van voormeld bijzonder plan van aanleg ;

...dat de voorschriften van het bijzonder plan het bouwen van genoemde school op die plaats niet toelaten ; dat het dan ook noodzakelijk is, dat plan in die zin aan te passen ;

...dat het bouwen van een Nederlandse Rijkslagere school een werk van nationaal belang is en geen verder uitstel duldt » ;

Overwegende dat verzoekster zich beroept op schending van artikel 43 van de wet van 29 maart 1962, in zover het bestreden besluit ten onrechte stelt dat het bouwen van een Nederlandse Rijkslagere school een werk van nationaal belang zou zijn, terwijl het van strikt plaatselijk belang is en in geen enkel opzicht van nationaal belang kan zijn ; dat gesteld dat het beginsel van de oprichting van een lagere school onder bepaalde, uitzonderlijke omstandigheden kan worden geacht van nationaal belang te zijn, dan nog zou moeten worden besloten dat de juiste vestigingsplaats van die school alleen maar strikt plaatselijk belang kan hebben ; dat verzoekster doet gelden, dat in het onderhavige geval op minder dan honderd meter van de door de Staat gekozen vestigingsplaats een gemeenteschool bestaat met Nederlandstalige lagere en bewaarschoolafdelingen en dat er op duizend tweehonderd meter, aan de Salomélaan, een koninklijk atheneum is met een Nederlandstalige lagere en bewaarschoolafdeling ;

Overwegende dat, volgens artikel 43 van de wet van 29 maart 1962, de herziening van de gemeentelijke plannen van aanleg op initiatief van de Koning slechts zal worden bevolen wanneer die plannen niet meer in overeenstemming zijn met een goedgekeurd streekplan of met een gewestplan, of wanneer ze de uitvoering van werken van nationaal belang verhinderen ; dat uit de parlementaire voorbereiding blijkt, dat 's Konings bevoegdheid in die zin besnoeid werd opdat zo weinig mogelijk afbreuk zou worden gedaan aan de gemeentelijke autonomie ; dat de Raad van State dient na te gaan of de Regering aan artikel 43 van de wet van 29 maart 1962 een interpretatie heeft gegeven die overeen te brengen is met de strekking welke de wetgever aan die bepaling heeft willen verlenen ;

Overwegende dat artikel 21 van de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs bepaalt : « Zolang de gezinshoofden van het arrondissement Brussel-Hoofdstad niet in de mogelijkheden verkeren hun kinderen op een redelijke afstand naar een Nederlandstalige officiële school te sturen, richt de Staat jaarlijks tien lagere scholen met kleuterafdeling op, over welke vestigingsplaats beslist wordt op advies van de taalinspectie » ; dat de oprichting van een Nederlandstalige school in de Brusselse agglomeratie wordt geacht van nationaal belang te zijn als voldaan is aan de voorwaarden bepaald in de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs ; dat dat nationaal belang, wat het bouwen op een bepaalde plaats betreft, niet voorhanden is tenzij de gezinshoofden niet in de mogelijkheid verkeren hun kinderen op een redelijke afstand van hun woonplaats naar een Nederlandstalige officiële school te sturen ; dat in het onderhavige geval niet wordt betwist, dat er een Nederlandstalige gemeenteschool is op enkele passen van de

door de tegenpartij gekozen vestigingsplaats ; dat de tegenpartij, toen zij het een eis van het nationaal belang achtte, dat het bijzonder plan werd gewijzigd opdat op die plaats een Nederlandstalige school kon worden opgericht, de wet verkeerd heeft toegepast.

Besluit :

Artikel 1. — Het koninklijk besluit van 7 januari 1966 dat aan de gemeente Sint-Pieters-Woluwe bevel geeft tot het wijzigen van het plan van aanleg voor de verlengde Lepagestraat, is vernietigd.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 30 maart 1967.

Voorzitter : M. Maréchal.

Raadsheren : M.M. Liard en Grenez.

Advocaat-generaal : M. Cerkel.

Advocaten : Mrs. Dreessen en Arts.

1. Bevoegdheid en aanleg. — Eis die verschillende punten met verschillende oorzaken bevat. — Toebehooren. — Wedereis betreffende de verschillende punten. — Afzonderlijke cumulatie.
2. Huur van werk en van diensten. — Bestekken en aannemingen. — Herstellingen aan een schip. — Verborgen gebreken. — Toepassing van art. 1648 B.W.
3. Verhogingsbeding. — Weigering een factuur te betalen. — Wegens ernstig toeschijnende betwistingen. — Geen toepassing van het beding.

1. Wanneer vier gevorderde bedragen betrekking hebben op vier afzonderlijke overeenkomsten en het voorwerp uitmaken van vier afzonderlijke facturen, terwijl niet vaststaat dat er tussen partijen een rekening-courant bestaat, mogen de vier bedragen niet gecumuleerd worden om de aanleg te bepalen (art. 23 bevoegdheidswet). Wel dienen bij elk van die bedragen de intresten en de vergoeding op grond van een verhogingsbeding gevoegd te worden (art. 22) en moeten het bedrag van de hoofdeis en het bedrag van de wedereis samengeteld worden indien art. 37 § 1, lid 3 toepassing vindt, maar zulke cumulatie moet voor elk punt afzonderlijk geschieden.
2. Voor de herstellingen aan een binnenschip worden de verhoudingen tussen partijen geregeld door de principes betreffende « bestekken en aannemingen » die geen aanneming van een gebouw zijn. Wanneer de opdrachtgever met betrekking tot het werk waarvoor op 21 september 1964 een factuur gemaakt werd, in oktober 1964 verborgen gebreken ontdekte en hij minstens sedert 1 maart 1965 geen redelijke hoop op een minnelijke schikking mocht koesteren, heeft hij door slechts na dagvaarding op 25 augustus 1965 zijn rechten gerechtelijk te doen gelden, verzuimd de bepalingen van art. 1648 B.W. na te leven, bepalingen die ter zake toepasselijk zijn.
3. Wanneer de schuldenaar het bedrag van de factuur onbetaald liet omwille van betwistingen die hem, op rechtmatige wijze, ernstig konden toeschijnen, is het verhogingsbeding niet toepasselijk, daar de toepassing ervan de rechten van de verdediging zouden schenden en derhalve strijdig zou zijn met de openbare orde.

Faillissement De Wachter t./ Carron.

Gezien, in eensluitende uitgifte, het vonnis op 28 februari 1966 gewezen door de rechtbank van koop-handel te Antwerpen, waarvan geen betekening wordt overgelegd en waartegen, op 5 mei 1966, een naar tijd en vorm regelmatig beroep werd ingesteld;

Aangezien de oorspronkelijke hoofdeis, ingediend tegen De Wachter door huidige geïntimeerde, tot betaling strekte der volgende bedragen:

A. herstellingen aan de boot « Eliza » (factuur van 21 september 1964)	fr. 103.089,—
B. herstellingen aan de boot « Leal » (tweede factuur van dezelfde datum)	7.721,—
C. herstellingen aan de boot « Ingrid » (derde factuur van dezelfde datum)	1.569,—
D. herstellingen aan de boot « Erlo » (factuur van 13 maart 1965)	9.550,—

samen: fr. 121.929,—

— mits aftrek van een op 21 septemeber 1964 uitgekeerd voorschot: —24.000,—

blijft over: fr. 97.929,—

— mits toevoeging van verschuldigde intresten (3.350 fr. volgens de berekeningen van oorspronkelijke aanlegger) en een forfaitaire vergoeding van 20 % op iedere factuur, hetgeen, naar luid der inleidende dagvaarding, op een totaal gevorderd bedrag van 121.784 frank zou uitlopen;

Aangezien de hoofdsommen sub A, B, C en D betrekking hebben op vier afzonderlijke aannemingsovereenkomsten, het voorwerp hebben uitgemaakt van vier afzonderlijke facturen en niet vaststaat dat er tussen partijen een rekening-courant zou bestaan, derwijze dat bewuste vier bedragen, overeenkomstig artikel 23 der wet van 25 maart 1876, niet mogen gecumuleerd worden om de aanleg te bepalen;

Aangezien geen der laatste drie punten van de eis, die hun oorzaak vinden in de overeenkomsten nopens de boten « Leal », « Ingrid » en « Erlo », het bedrag van de laatste aanleg voor de rechtbank overtreft, zelfs mits toevoeging aan ieder hunner van de erop betrekking hebbende intresten en forfaitaire vergoeding van 20 %;

Aangezien De Wachter weliswaar voor de eerste rechter een tegeneis had ingesteld strekkende tot:

1°) verbreking van de reparatieovereenkomst betreffende de boot « Eliza »,

2°) terugbetaling van 5.160 frank, zijnde het verschil tussen het op 21 september 1964 gestort voorschot en het bedrag der laatste drie facturen;

3°) schadeloosstelling ad 200.700 fr. vermeerderd met 900 fr. per dag vanaf 25 augustus 1965 tot op de dag der deugdelijke afwerking der motorherstellingen aan de sleepboot « Eliza »,

4°) een identieke schadeloosstelling tot op de dag der deugdelijke afwerking der herstellingen aan de sleepboot « Fred », welke in de hoofdvordering niet wordt vermeld;

5°) teruggave van zekere uit laatstvermelde boot, ter gelegenheid der herstellingswerken, gedemonteerde stukken of zoniet betaling van 75.000 frank schadevergoeding;

Aangezien geen der posten 1°, 3°, 4° en 5° van de tegeneis voortvloeit uit de overeenkomsten of de feiten die ten grondslag liggen aan elk der oorspronkelijke vorderingen B, C en D en derhalve luidens artikel 37 par. 1 lid 3 van hogervermelde wet geen samentelling mag plaats grijpen ter bepaling van de aanleg;

Aangezien, mits cumulatie van het bedrag van ieder dezer drie hoofdvorderingen afzonderlijk, telkens met dat van het enig daartoe nog gebeurlijk in aanmerking komend punt sub 2°) van de tegeneis, het beloop van

de laatste aanleg nog in geen dier gevallen overtroffen wordt;

Aangezien het beroep derhalve « defectu summae » niet ontvankelijk is nopens de punten B, C en D van de hoofdeis;

Aangezien, zo De Wachter, op 15 januari 1965, per aangetekend schrijven protesteerde tegen het beweerd « onklaar » zijn van de motor van de boot « Eliza » en wellicht aangenomen mag worden dat daarna tussen partijen mondelinge onderhandelingen plaats grepen, nochtans op 1 maart 1965 duidelijk werd dat geïntimeerde de klacht van De Wachter verwierp, daar Caron op die datum, per aangetekend schrijven, betaling vorderde van het bedrag der drie facturen d.d. 21 september 1964, met verwijzing naar de « zeer vele keren » waar De Wachter « beloofde de rekeningen te vereffenen »;

Aangezien laatstgenoemde hierop en tevens op twee latere aanmaningen de datis 15 maart en 3 mei 1965, uitgaande van een privé-bureau, gelast door geïntimeerde met de inning van bewuste schuldvorderingen, slechts op 21 juni 1965 reageerde, nogmaals met de enkele bewering dat de motor van de « Eliza » steeds niet afgewerkt was;

Aangezien, totdat geïntimeerde hem op 25 augustus 1965 in betaling dagvaardde, De Wachter geen enkel initiatief nam om op welke wijze ook zijn beweerd rechten gerechtelijk te doen gelden;

Aangezien, waar enerzijds de verhoudingen tussen partijen geregeld worden door de principen die de « bestekken en aannemingen » beheersen, welke geen bouwondernemingen zijn, waar het anderzijds om beweerde verborgen gebreken gaat welke, luidens de eigen besluiten van appellant, door De Wachter vanaf de maand oktober 1964 opgemerkt waren geworden, en waar ten slotte laatstgenoemde, minstens sedert 1 maart 1965, geen redelijke hoop op verzoening meer mocht koesteren, vaststaat dat De Wachter verzuimd heeft de bepalingen van artikel 1648 van het burgerlijk wetboek na te leven, welke, in strijd met het betoog van appellant, ter zake van toepassing zijn en De Wachter slechts toelieten een rechtsvordering op grond van koopvernietigende gebreken in te stellen « binnen een korte tijd, naar de aard van bewuste gebreken en de gebruiken van de plaats »;

Aangezien uit hetgeen voorafgaat volgt dat de hoofdeis gegrond is wat betreft het bedrag der herstellingen aan de sleepboot « Eliza », namelijk 103.089 fr., en mits vermeerdering van dit laatste bedrag met de bedongen intresten ad 6 %, lopende vanaf 21 oktober 1964;

Aangezien geen incidenteel beroep ingesteld werd en geïntimeerde zich dus niet verzet tegen de beslissing van de eerste rechter die hem vanaf de datum van de dagvaarding, slechts de gerechtelijke intresten toekent;

Aangezien vastgesteld dient te worden dat, krachtens artikel 451, lid 1, boek III, titel I van het Handelswetboek, deze intresten door de massa niet meer verschuldigd zijn vanaf 10 maart 1966, datum van het vonnis van faillietverklaring;

Aangezien De Wachter het bedrag van de besproken factuur onbetaald liet omwille van betwistingen die hem, op rechtmatige wijze, ernstig konden schijnen, derwijze dat bewust strafbeding in onderhavig geval niet toepasselijk is, daar zijn toepassing de rechten van de verdediging zou schenden en derhalve strijdig zijn met de openbare orde;

Aangezien appellant, nopens de punten 4°) en 5°) van de tegeneis, noch het minste bewijs overlegt, noch enig bewijsaanbod doet;

Om deze redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord, in openbare zitting, het conform advies van de Heer Sasserath, Substituut-Procureur-Generaal;

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend,

Verklaart het beroep niet ontvankelijk waar de eerste rechter De Wachter veroordeeld heeft aan geïntimeerde te betalen de bedragen der facturen betreffende herstellingswerken aan de sleepboten «Leal» (7.721 frank), «Ingrid» (1.569 fr.) en «Erlo» (9.550 fr.), ieder dier drie bedragen vermeerderd met: 1° de overeengekomen intresten ad 6 % vanaf dertig dagen na de datum van iedere factuur tot op de datum der dagvaarding, 2° de gerechtelijke intresten sindsdien, en 3° 20 % als strafbeding op iedere hoofdsom;

Ontvangt het beroep voor het overige:

Rechtdoende binnen bewuste perken:

— bevestigt het bestreden vonnis waar:

1. De Wachter, thans in faling en vervangen door appellant in zijn hoedanigheid van curator van het faillissement, veroordeeld werd aan geïntimeerde te betalen 79.089 fr., te vermeerderen met de overeengekomen intresten ad 6 % vanaf 21 oktober 1964 tot 25 augustus 1965 en met de gerechtelijke intresten sindsdien;

2. de tegeneis afgewezen werd;

3. de gerechtskosten ten laste van toenmalige verweerder gelegd werden;

— stelt vast dat de loop van de intresten vanaf 10 maart 1966 gestuit is ten aanzien van de massa alléén;

— doet het aangevochten vonnis teniet voor het overige;

wijzigend desbetreffend:

— ontzegt geïntimeerde het meergevorderde;

Veroordeelt appellant qualitate qua tot vijf-zesde der kosten in beroep en geïntimeerde tot het overige zesde ervan.

• HOF VAN BEROEP TE GENT

Eerste Kamer. — 4 januari 1968.

Voorzitter: M. D. Verougstraete.

Raadsheren: M.M. Beeckmans en Le Fevere de Ten Hove.

Adv. Gen.: M. Vanhoudt.

Advocaten: Mr. Matthys en Rombaut.

Echtscheiding. Hoede over de kinderen bij verstek aan een der ouders toegekend. — Geen bezoekrecht voorzien. — De Jeugdrechtbank is bevoegd om na de echtscheiding voor het eerst over het bezoekrecht van de partij die de hoede niet bekwam, te beslissen.

De echtscheiding werd uitgesproken bij verstek ten voordele van de man, die eveneens de hoede over de kinderen bekwam en er werd geen bezoekrecht voor de vrouw voorzien.

Deze vroeg nadien, wanneer de echtscheiding was ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand, aan de Jeugdrechtbank over het bezoekrecht te beslissen. De Jeugdrechtbank verklaarde zich onbevoegd. Zij was van oordeel dat zij wel bevoegd was om eventueel wijzigingen te brengen aan de modaliteiten van een bezoekrecht dat reeds werd toegestaan, doch dat het aan de burgerlijke rechtbank behoorde initieel over het bezoekrecht te beslissen.

Het Hof verwerpt deze stelling en verklaart dat deze

geen steun vindt in de voorbereidende werkzaamheden der wet van 27 november 1965. De wetgever heeft integendeel klaar en duidelijk te kennen gegeven dat hij de vereenvoudiging van de procedure nastreefde en dat, na ontbinding van het huwelijk alle maatregelen betreffende de persoon en de goederen van de minderjarigen voortaan aan de jeugdrechtbank zouden worden toevertrouwd. Deze jeugdrechtbank is dus bevoegd om voor het eerst over het bezoekrecht te beslissen.

De Boeck t./ Vanderstruyft.

Advies van het O.M.

De betrokken partijen zijn definitief uit de echt gescheiden ingevolge het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Gent dd. 27 november 1965 — gevolgd van overschrijving — vonnis, waarbij de echtscheiding wegens bepaalde redenen werd toegestaan ten nadele van De Bock Godelieve, thans appellante. Het bewakingsrecht over de kinderen werd aan de man toegekend, thans geïntimeerde. Daar deze rechtspleging bij verstek werd gevoerd en de kinderen overigens tijdens de echtscheidingsprocedure in de vreemde bij de moeder verbleven, werd er door de echtgenote nopens het bezoekrecht niets gevorderd en het echtscheidingsvonnis heeft derhalve daaromtrent geen beslissing getroffen.

Bij dagvaarding dd. 28 maart 1967 heeft Godelieve De Bock voornoemd zich tot de rechtbank van eerste aanleg, zetelende in burgerlijke zaken gericht, om haar een bezoekrecht te horen toekennen t.o.v. haar drie minderjarige kinderen, die ondertussen — zoals hoger vermeld — aan de hoede van de man werden toevertrouwd.

Op tegenstrijdig advies van het openbaar ministerie verklaarde de burgerlijke rechtbank zich onbevoegd bij vonnis dd. 10 juni 1967 om nog over dit bezoekrecht te vonnissen en stelde de mening voorop dat om over deze eis te vonnissen, na definitieve echtscheiding, alleen de Jeugdrechtbank bevoegdheid bezat, dit krachtens het nieuw art. 302, laatste lid. B.W., zoals gewijzigd door de wet op de Jeugdbescherming van 8 april 1965.

Dit niet vroeger betekend vonnis, werd op 24 augustus 1967 tusschen door een beroepsakte aangevochten.

Dit beroep strekt — wat de bevoegdheid betreft — tot het te niet doen van het vonnis a quo en te horen zeggen voor recht dat de burgerlijke rechtbank wel degelijk bevoegd was om kennis te nemen van de vordering van appellante, oorspronkelijke eiseres.

Deze twistvraag nopens de bevoegdheid is belangrijk. Zij stelt zich — voor zover mij bekend — voor de eerste maal en dient door uwer Hof beslecht te worden om als richtsnoer te dienen voor de rechtsonderhorigen, daar, enerzijds, de kern van de betwisting — hierna te preciseren — niet verbis expressis door de wet, noch uitdrukkelijk door de parlementaire voorbereiding dezer wet, wordt opgelost, en dat, anderzijds in een soortgelijk geval, doch betreffende het bewakingsrecht, de Jeugdrechtbank te Gent (vonnis dd. 11 mei 1967 inzake Andries) zich harerzijds insgelijks onbevoegd heeft verklaard.

Bij het tot stand brengen van het nieuwe Jeugdrecht heeft de wetgever van 1965 beoogd in al de mate van het mogelijke de beslissingen omtrent het beheer zo over de persoon als over de goederen van de minderjarigen voortaan toe te vertrouwen aan de jeugdrechtbank, gespecialiseerde rechtsmacht met technisch geschoolde afgevaardigden en sociale assistenten.

Deze tendens heeft tot gevolg gehad dat bepaalde aanlegenheden die betrekking hebben op het statuut van de minderjarigen, of waarbij de bescherming van hun rechten in het gedrang kunnen komen, ontnomen werden aan de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank en toe-

vertrouwd werden aan de jeugdrechtsbank, zoals de aanmerking van kinderen, de ontzetting uit de ouderlijke macht, de ontvoogding, enz. . . alsmede de definitieve beslissing krachtens art. 302 in fine B.W. — van de maatregelen betreffende de bewaring en het bezoekrecht van de minderjarige kinderen, ingeval van echtscheiding der ouders op grond van bepaalde feiten.

Bij het onderzoek van het wordingsproces van de nieuwe regeling zoals ze uiteindelijk werd vastgelegd door de wet op de jeugdbescherming, speciaal betreffende de « echtscheidingskinderen » zijn onderscheidene etappes aan te stippen.

Het wetsvoorstel van de heer volksvertegenwoordiger Termagne ingediend op 22 juni 1960 en door hem later opnieuw ingediend (cfr. Parl. Besch. Kamer, Zitt. 1959-1960, nr. 567/1, 22 juni 1960; Zitt. 1961-1962, nr. 416/1, 19 juli 1962) voorziet voor de eerste maal bepalingen betreffende de burgerlijke rechtstoestand van de minderjarigen, speciaal wat de voorlopige en definitieve bewaringsmaatregelen aangaat t.o.v. de minderjarige kinderen, tijdens en na de procedure tot echtscheiding, maatregelen die zullen getroffen worden door de jeugdrechtsbank aan welke een ruime onderzoeksmacht wordt verleend (cfr. J. Matthijs, De civielrechtelijke bepalingen betreffende de minderjarigen in de nieuwe wet jeugdbescherming, Tijdschrift voor privaatrecht, 1965, nr. 3, blz. 344 en 345, nr. 38).

Deze gedachten hebben het wetsontwerp dd. 13 september 1963 van minister Vermeylen beïnvloed. Doch zeer realistisch werd voorgesteld — ten einde te beletten dat partijen tegelijk voor twee rechtscolleges zouden dienen te verschijnen — de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank zetelende in kortgeding te behouden tot het treffen van de « voorlopige maatregelen » tijdens de echtscheidingsprocedure, daar deze maatregelen een bijkomend, doch moeilijk scheidbaar deel uitmaken van de hoofdeis.

Doch onmiddellijk na de overschrijving van de echtscheiding, zou opnieuw de algehele bevoegdheid behoren aan de jeugdrechtsbank. Het is tot de gespecialiseerde rechtbank dat de partijen, of de Procureur des Konings (ingelicht door de ambtenaar van de burgerlijke stand krachtens art. 264 B.W. in fine) zich dienen te wenden tot het treffen van de definitieve maatregelen in verband met het hoede- of bezoekrecht.

Tegen dit stelsel werd opgekomen in de schoot van de Subcommissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers waar o.m. werd aangestipt dat het optreden van de jeugdrechter na de overschrijving van de echtscheiding te laat komt en deze geplaagd wordt voor de feitelijke toestand volgend uit de door de voorzitter of burgerlijke rechtbank getroffen voorlopige hoedemaatregelen (cfr. J. Matthijs, op. cit. nr. 40 litt. a).

Om dit bezwaar op te vangen had Mevr. De Riemaeker een amendement ingediend om toe te laten dat de Jeugdrechter van bij de aanvang af zou kunnen optreden.

Het door de Subcommissie voorgehouden stelsel evenmin als het door Mevrouw De Riemaeker ingediend amendement werden niet weerhouden door de Kamercommissie die zocht naar een compromisoplossing waarbij tijdens de duur van de echtscheidingsprocedure de bevoegdheid van de voorzitter, zetelende in kortgeding om voorlopige maatregelen te treffen behouden bleef, alsmede de bevoegdheid van de rechtbank bij afloop van de procedure om desbetreffende beschikkingen te treffen. Doch anderzijds, wordt voorgesteld dat steeds een jeugdrechter van de zetel van de rechtbank zou deel uitmaken en dat, vanzelfsprekend, na de eindbeslissing het andermaal alleen de jeugdrechtsbank zou zijn die bevoegd zou zijn op dit stuk (cfr. J. Matthijs, loco cit. nr. 42, blz. 349 en 350).

De Senaat verzaakte echter, wegens praktische redenen, aan het voorstel dat de jeugdrechter verplicht zou deel

uitmaken van het rechtscollege dat over eisen tot echtscheiding te oordelen heeft; de traditionele bevoegdheid van de voorzitter zetelende in kortgeding en deze van de rechtbank tijdens en bij afloop van de echtscheidingsprocedure wordt behouden, doch na de beëindiging ervan, wordt de bevoegdheid om definitief over hoede- en bezoekrecht te beslissen, toegekend aan de jeugdrechtsbank.

Deze laatste stellingneming heeft geleid tot het nieuw art. 302 B.W. laatste lid: « De Jeugdrechtsbank kan evenwel in alle gevallen in het belang van de kinderen anders beslissen, hetzij op verzoek van de partijen of van een ervan, hetzij van de Procureur des Konings. »

Niettegenstaande de eisende partij de principiële bevoegdheid van de jeugdrechtsbank na de echtscheidingsprocedure niet betwist, spant zij zich ten onrechte in om deze algemene bevoegdheid (« in alle gevallen ») willekeurig te beperken tot de wijzigingen die aan het hoede of bezoekrecht zouden dienen aangebracht te worden met uitsluiting van de aangelegenheden waaromtrent de burgerlijke rechtbank niet voorafgaandelijk zou gestatueerd hebben, zoals in casu het geval is voor het bezoekrecht.

Vooropgesteld wordt aldus met een al te subtiel distingo dat de jeugdrechtsbank onbevoegd zou zijn om voor het eerst maatregelen te treffen, initiële beslissingen te treffen.

Het aangevochten vonnis laat in dit verband zeer terecht opmerken dat indien over dit te vorderen hoede- of bezoekrecht niet het minste voorbehoud werd gemaakt in de loop van het geding tot echtscheiding, om daarover nader te concluderen, zoals ter zake het geval is, het niet meer nodig is te overwegen of het hier gaat om een initiële beslissing omtrent dit bezoekrecht, dan wel of het gaat over een wijziging van dit recht.

Doch vooral dient eens te meer gewezen te worden naar de volstrekt algemene draagwijdte van de wettekst. Niets laat toe de bewoording « in alle gevallen » op beperkende wijze uit te leggen in de zin van een uitsluitend « wijzigende bevoegdheid » voor de beslissingen van het definitief eindvonnis betreffende hoede- en bezoekrecht. Het zou er op neerkomen een uitzondering bij te voegen aan de wettekst die er niet in voorzien is.

Noch de wettekst, noch de parlementaire voorbereiding van de wet — en o.m. niet de door appellante aangehaalde citaten ervan — laten toe te besluiten dat de jeugdrechter na afloop der echtscheidingsprocedure niet zou bevoegd zijn initiële beslissingen te nemen nopens het hoede- of bezoekrecht.

Aan deze aangelegenheid die zich in de rechtspraktijk kan voordoen, zoals in casu, werd eenvoudig door de parlementairen niet gedacht, dienvolgens niet in overweging genomen noch besproken. Doch de algemene draagwijdte van de wettekst en de duidelijke wil van de wetgever lijken mij onbetwistbaar te wijzen op de bevoegdheid van de jeugdrechtsbank (cfr. A. Kebers, Juge au tribunal de 1re instance de Bruxelles, Les dispositions de droit civil relatives aux mineurs : Dans l'économie du nouveau système légal, une nette distinction est faite entre le temps de la procédure et la période qui prend cours lors de la dissolution du mariage. Tandis que pendant l'instance en divorce la juridiction de droit commun reste compétente, dès le prononcé du divorce par contre, tout pouvoir de décision appartient à la juridiction nouvelle qu'est le tribunal de la Jeunesse — Annales de droit 1-2; Revue trimestrielle de droit Belge — Tome XXVI/1966 — page 105).

De opwerping dat indien de burgerlijke rechtbank nagelaten had — ten onrechte of ten rechte — de maatregelen te treffen voorzien bij art. 302 B.W. nopens het hoede- of bezoekrecht, de eisende partij zich tot aanvulling van deze lacune tot dezelfde rechtbank zou dienen te

wenden (cfr. arg. aangevoerd in voormeld aangehaald vonnis van de jeugdrechter te Gent dd. 11 mei 1967 inzake Andries, De Page, I, uitg. 1939, nr. 993; Luik 23 juli 1896, Pas. 1897, II, 34, Brussel 26 juli 1902, Pas. 1903, II, 175) is niet steekhoudend.

Uit het oog wordt immers verloren dat indien ten tijde van de aangehaalde rechtsleer en rechtspraak, de voorgestelde oplossing de juiste en overigens de enig mogelijke was, deze thans niet meer geldt sinds de wetswijziging van art. 302 B.W. ingevoerd door de wet op de Jeugdbescherming van 8 april 1965.

Ik concludeer dienvolgens tot de bevoegdheid van de jeugdrechtbank, tot onbevoegdheid op dit stuk van de burgerlijke rechtbank, en dienvolgens tot de bevestiging van het vonnis van onbevoegdheid door deze rechtbank gewezen.

Het ingesteld beroep dient als ontvankelijk doch als ongegrond afgewezen te worden.

Arrest

Overwegende dat bij vonnis bij verstek bij nalatigheid om te concluderen dd. 27 november 1965, de echtscheiding tussen partijen toegestaan werd ten nadele van Godelieve De Bock en de drie uit het huwelijk gesproten minderjarige kinderen aan hun vader, Vanderstuyft Gustaaf, toevertrouwd werden;

Dat bij dagvaarding van 28 maart 1967, De Bock Godelieve t.a.v. deze drie kinderen een bezoekrecht vordert;

Dat de eerste rechter zich onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van deze vordering op grond van het art 302 B.W. gewijzigd door de wet van 8-4-1965;

Dat het beroep tegen dat vonnis, tijdig en regelmatig ingesteld, ontvankelijk is maar niet gegrond voorkomt;

Overwegende dat, naar voormelde bepaling, bij gebreke van een behoorlijk bekrachtigde overeenkomst tussen partijen of van een beschikking van de voorzitter rechtsprekend in kortgeding overeenkomstig art. 268 B.W., het bestuur over de persoon en over de goederen van de kinderen toekomt aan de echtgenoot die de echtscheiding verkregen heeft, hetgeen in werkelijkheid, door het arrest van 27 november 1965 bevolen werd;

Dat evenwel, na de ontbinding van het huwelijk, de jeugdrechtbank in alle gevallen in het belang van de kinderen anders kan beslissen, hetzij op verzoek van partijen of van een ervan, hetzij van de procureur des Konings;

Overwegende dat zowel uit deze wetsbepaling als uit de geest van de wet voortvloeit dat, na de ontbinding van het huwelijk, de vordering die ertoe strekt een wijziging te bekomen van de maatregelen betreffende de persoon en de goederen van de kinderen zoals zij door de beslissing van echtscheiding vastgesteld werden in de bevoegdheid valt van de jeugdrechtbank.

Dat, weliswaar, het bezoekrecht in het arrest van 27 november 1965 niet uitdrukkelijk vermeld staat maar dat het bestuur over de persoon van de minderjarige kinderen aan geïntimeerde toevertrouwd was en dat, met een bezoekrecht te vorderen, appellante een wijziging beoogt van het hoederrecht zoals door het arrest van echtscheiding geregeld was;

Overwegende dat de stelling van appellante volgens welke de « initiële beslissing » niet in de bevoegdheid valt van de jeugdrechtbank, van alle grond ontbloomt is;

Dat zij geen steun vindt in de ingeroepen werkzaamheden van de wet van 27 november 1965; dat de wetgever integendeel klaar en duidelijk te kennen heeft gegeven dat hij de vereenvoudiging van de procedure nastreefde en dat, na de ontbinding van het huwelijk alle maatregelen betreffende de persoon en de goederen van de minderjarigen welke verschillend waren van de beslissing van echtscheiding voortaan aan de jeugdrechtbank zouden worden toevertrouwd;

En overwegende dat de vorderingen die van de bevoegdheid zijn van de jeugdrechtbanken buiten het raam vallen van art. 8 Wet op de bevoegdheid;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting het overeenkomstig advies van de eerste advocaat-generaal Vanhoudt;

Ontvangt het beroep, verklaart het ongegrond, dienvolgens wijst het af;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen.

Veroordeelt appellante tot de kosten van het beroep.

MILITAIR GERECHTSHOF

18 oktober 1967.

Voorzitter : Van Lekwijck, H.

Substituut-auditeur-generaal : Van Halewijn, J.

Advokaten : Mrs. G. Hoegars, G. Reniers en G. Lauwers.

Diefstal. — Gebruiksdiefstal. — Strafbaar feit.

Inzake diefstal en gebruiksdiefstal wordt niet het onrechtmatig gebruik strafbaar gesteld, maar wel de bedrieglijke wegneming.

K. A. c./V. en R.

(.....)

dat de betichting ten laste van beklaagde R. gelegd niet vaststaat; dat immers geen element van het onderzoek aantoonde dat deze beklaagde een positieve daad van deelneming gesteld heeft in het aangewreven aflopend misdrijf; daar niet het gebruik doch de wegneming strafbaar gesteld wordt; dat dienvolgens het Hof onbevoegd is ten aanzien van de burgerlijke vordering tegen R.;

(.....)

Om deze redenen,

Het Hof,

(vrijspraak)

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e bis Kamer. — 29 september 1967.

Voorzitter : M. De Preter.

Advocaten : Mrs. Ickx loco Coens en J. Diercxsens loco A. Diercxsens.

Aansprakelijkheid. — Bruikleen van een huis. — Brandstichting door een aangestelde van de bewoner. — Overmacht. — Aansprakelijkheid voor aangestelde. — Brankzinnige. — Geen toepassing van art. 1384, lid 3 B.W.

De verzekerde van eisers had een huis in bruikleen gegeven aan gedaagde. Het huis werd beschadigd doordat brand gesticht werd door de kinderjuffrouw die in dienst was van gedaagde.

Aangezien voor huurovereenkomsten de bewezen overmacht de aansprakelijkheid van de huurder in geval van brand uitsluit, geldt die uitsluiting a fortiori ten voordele van de bruiklenner. De opzettelijke brandstichting door de kinderjuffrouw mag voor gedaagde als overmacht beschouwd worden.

Art. 1384, lid 3 B.W. vindt geen toepassing: niet alleen mist het opzettelijk brandstichten in de woning van de meester alle verband met de werkzaamheden van de kinderjuffrouw, maar nu staat vast dat die kinderjuffrouw tekens van geestesstoornis vertoonde en onbekwaam bevonden werd haar daden te beheersen, is het bovendien niet mogelijk de aansprakelijkheid van de meester in aanmerking te nemen voor de gevolgen van een misdaad die gepleegd werd door iemand aan wie art. 1386 bis B.W. de Aquiliaanse bekwaamheid onthoudt; de aansprakelijkheid van de meester bestaat immers slechts in functie van de aansprakelijkheid van de aangestelde.

Belgische Lloyd en Securitas t./ Van den Bogaert.

Overwegende dat eerste aanlegster, welke 80% van verschillende brandschaden ten voordele van haar verzekerden, de echtelieden Van den Wildenbergh-Lowet betaalde, zowel als tweede aanlegster welke hetzelfde deed voor de overblijvende 20%, zich tegen verweerder keren om van hem betaling te bekomen, te weten de eerste van 35.126 Fr. en de tweede van 8.781 Fr.;

Overwegende dat deze brandschade het gevolg was van 6 brandstichtingen in een woning, welke de eigenaars ervan of de echtelieden Van den Wildenbergh-Lowet in bruikleen hadden gegeven aan hun schoonzoon of huidige verweerder;

Dat deze verweerder een zekere A.-M. V... H... als kinderjuffer in zijn dienst had genomen en het deze persoon was, die zes maal brand stichtte;

Overwegende dat aanlegsters in hun hoedanigheid van gesubrogeerden in de rechten van de echtelieden Van den Wildenbergh-Lowet hun eis enerzijds afstemmen op art. 1733 en 1735 B.W.B. welke de verhoudingen aangaan die tussen verhuurder en huurder bestaan en anderzijds op art. 1384 derde lid B.W.B.;

Overwegende dat het niet betwist wordt dat verweerder het eigendom van de verzekerden van aanlegsters in bruikleen had, zodat hij naar de voorschriften van artikel 1880 B.W.B. als goede familievader te waken had over de hoede en de bewaring van het geleende goed;

Dat de gewilde kosteloosheid welke zulke overeenkomst kenmerkt als gevolg heeft en hebben moet dat de zorgen, welke de beneficiant als goede familievader hoeft te besteden aan de in bruikleen gegeven woning niet onder dezelfde optiek mogen bekeken worden als degene in dewelke de wetgever de huurovereenkomsten beschouwt in Boek III Tit. VIII Hoofdst. II secties 1 en 2 B.W.B.;

Overwegende dat dit onderscheid nochtans geen beletsel vormt om in geval van brandschade de verantwoordelijkheid van de bruiklenner te onderzoeken, doch dat hierbij geen strengere criteria mogen toegepast worden dan diegene gesteld door de algemene principes ter zake burgerlijke verantwoordelijkheid;

Dat derhalve de vraag zich stelt in eerste orde: of verweerder zich hieraan kan onttrekken door het intreden van een heirkraft te bewijzen en in tweede orde of alinea 3 van art. 1384 B.W.B. tegen hem kan uitgespeeld worden;

Overwegende dat, vermits in de gewone huurovereenkomsten, de bewezen heirkraft de verantwoordelijkheid van de huurder uitsluit, deze uitsluiting a fortiori ook spelen moet ten voordele van de bruiklenner, zodat ten deze de vrijwillige brandstichtingen gepleegd door A.-M. V... H... als heirkraft mogen aangezien worden;

Overwegende dat art. 1384 derde alinea B.W.B. de verantwoordelijkheid van de meester of aansteller slechts weerhoudt, wanneer de schade door hun aangestelden veroorzaakt wordt in het raam van de diensten, welke zij hoefden te verrichten;

Overwegende dat het opzettelijk brandstichten in de woning van de meester niet enkel elk verband mist met de werkzaamheden van een kinderjuffer, doch dat het vaststaat dat deze kinderjuffer tekens van geestesstoornissen vertoonde en onbekwaam bevonden werd haar daden te beheersen, het bovendien niet mogelijk is de verantwoordelijkheid van de meester te weerhouden voor de gevolgen van een misdaad waarvan enerzijds niet kan gezegd worden dat haar uitvoering binnen het raam viel van de taak van de aangestelde en die anderzijds gepleegd werd door iemand, wien de wetgever in artikel 1386 bis B.W.B. de aquiliaanse bekwaamheid onthoudt;

Dat dit artikel, hetwelke de openbare orde aanbelangt, namelijk het principe huldigt dat een geestesgestoorde geen verantwoordelijkheid draagt, omdat hij niet bewust een fout kan begaan, zodat het instaan van de meester voor de schadelijke gedragingen van zijn aangestelde, welke verantwoordelijkheid slechts bestaat in functie van degene die de aangestelde kan treffen, niet denkbaar is, vermits de meester verantwoordelijk zou zijn voor iets dat in hoofde van zijn aangestelde geen verantwoordelijkheid kan vestigen;

Overwegende dan ook dat de eis van aanlegsters als ongegrond voorkomt:

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Tegensprekelijk rechtdoende;

Na erover beraadslaagd te hebben;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend;

Verklaart de eisen ontvankelijk doch ongegrond en wijst ze af met de kosten;

Geeft akte aan aanlegsters dat ieder van hen het geding schat op 30.000 Fr. wat aanleg en bevoegdheid betreft.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

3e Kamer. — 6 oktober 1967.

Voorzitter: M. Maryns.

Openbaar Ministerie: M. Schockaert.

Advocaten: Mrs. De Rycke (Mechelen) en Van Assche.

Verkeer. — Autobestuurder op weg met voorrang nadert tegen relatief hoge snelheid een kruispunt met werkend rechter richtingslicht. — Botsing. — Fouten van beide partijen.

Eisers bestelwagen, die op een weg met voorrang reed, kwam op een kruispunt in botsing met de wagen van gedaagde die van rechts de hoofdweg opreed. Het blijkt echter dat het rechter richtingslicht van eiser werkte toen hij het kruispunt naderde, maar dat hij tegen een tamelijk hoge snelheid reed.

De werking van het rechter richtingslicht van eisers wagen was van die aard dat de wachtende gedaagde misleid werd, daar deze mocht verwachten dat eiser rechts zou inslaan in de straat waar hij zelf stond te wachten om de hoofdweg op te rijden. Het aansteken van het richtingslicht is echter slechts een onderdeel van het manoeuvreren van richtingsverandering en de snelheidstempering is er een ander onderdeel van. Daar gedaagde zag of kon zien dat de snelheid van eisers voertuig aan de hoge kant bleef liggen, moest hij rekening houden met de mogelijkheid dat het richtingslicht door een vergelheid was blijven branden. Beide partijen hebben derhalve een fout begaan die in noodzakelijk verband staat met het ongeval en wel in gelijke mate.

Verzele t./ Verbruggen.

Overwegende dat aanlegger op 30 december 1965, rond 14.15 uur te Tielrode aan de rijksweg St-Niklaas-Breendonk met zijn lichte bestelwagen in aanrijding kwam met de personenwagen van verweerder, die komende uit de Oude Heirbaan, rechts van aanlegger gelegen, de hoofdbaan wou oprijden;

Dat beide betrokken voertuigen bij deze botsing beschadigd werden;

Overwegende dat aanlegger verweerder voor onderwerpelijk ongeval verantwoordelijk acht om de prioriteit niet te hebben geëerbiedigd en om na te hebben gestopt, weer te hebben in gang gezet, zonder rekening te houden met de plaats, de verwijdering en de snelheid van aanlegger aan wie hij voorrang moest verlenen;

Dat zijn vordering, gesteund op de artikelen 16 tot en met 18 van de wegcode en artikel 1383 B.W. er dan ook toe strekt verweerder te horen veroordelen tot betaling ener schadevergoeding groot in principaal 26.820 frank;

Dat verweerder van zijn kant meent dat aanlegger schuld heeft aan het ongeval om, weliswaar een prioritaire baan volgende, zijn rechter richtingswijzer te hebben doen werken niettegenstaande hij rechtdoor bleef rijden, waardoor hij werd misleid daar hij meende dat aanlegger rechts zou inslaan, namelijk in de baan waar hij aanvankelijk stond te wachten;

Dat verweerder in de termen zijner tweede besluiten, welke dd. 9 juni 1966 werden betekend, besluit tot afwijzing van de hoofdeis en bij tegeneis een schadeloosstelling vordert groot in hoofdsom 45.910 frank;

Overwegende dat uit de gegevens van de in foto-kopij voorgebrachte strafbundel met plan onder notitienummer V.172/66 van het Parket alhier blijkt dat onpartijdige getuigen De Groeve Chr., Permentier G. en Bontinck J. aan verbalisanten verklaarden gezien te hebben dat de rechter richtingsaanwijzer van de camionnette Verzele inderdaad in werking gesteld was, toen laatstgenoemde de rechts van hem gelegen Oude Heirbaan naderde waarin de twee laatstvernoemde getuigen nog stonden te wachten en waaruit De Groeve Chr. juist te voren de hoofdbaan was opgereden;

Dat laatstgenoemde er nog aan toevoegt dat de bestelwagen Verzele nog een tamelijk hoge snelheid had;

Overwegende dat de werking van het rechter richtingslicht van de wagen Verzele van aard was de wachtende Verbruggen E. te misleiden, daar deze mocht verwachten dat Verzele D. rechts zou zijn ingedraaid op de baan waar hij zelf stond te wachten om de hoofdweg op te rijden;

Dat echter het aansteken van een richtingsaanwijzer slechts een onderdeel is van het manoeuvre van richtingsverandering en de snelheidstempering er een ander onderdeel van uitmaakt;

Dat Verbruggen die zag of kon zien zoals getuige De Groeve Chr. dat de snelheid van Verzele's voertuig aan de hoge kant bleef liggen, moest rekening houden met de mogelijkheid dat bedoeld richtingslicht bij vergetelheid was blijven branden;

Dat derhalve beide partijen een fout begingen die in noodzakelijk oorzakelijk verband staat met het ongeval en wel in gelijke mate, zodat ze elk de helft der schadelijke gevolgen ervan moeten dragen;

Overwegende dat het stoffelijk verlies van de bestelwagen van Verzele tegensprakelijk werd vastgesteld op 22.000 fr. zodat dit bedrag kan weerhouden;

Dat naast de vervangingsduur van zes dagen bij totaal verlies ook drie wachtdagen dienen vergoed of in totaal 9×300 of 2.700 frank;

Dat de kosten van sleeploon groot 2.120 frank door faktuur bewezen worden en kunnen ingewilligd;

Overigens dat de stoffelijke schade wegens totaal verlies van de personenwagen van Verbruggen groot 35.300 frank niet wordt betwist;

Dat de taks echter volgens het verslag van tegenwoordige expertise, in voormeld bedrag is begrepen;

Dat negen dagen gebruiksderiving aan 200 frank per dag voor een personenwagen gerechtvaardigd voorkomen of in totaal 1.800 frank;

Dat de depannage-kosten groot 1.010 fr. door stukken worden bewezen en kunnen weerhouden;

Dat Verzele D. aldus recht heeft op 26.820 : 2, hetzij 13.410 fr. in hoofdsom, en er aan Verbruggen E. (35.300 frank plus 1.800 frank plus 1.010 frank) of 38.110 fr. : 2, hetzij 19.055 frank in principaal dient uitgekeerd;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 18 december 1967.

Voorzitter : M. Ocket.

Referendaris : M. Quanjard.

Advocaten : Mrs. Buisseret en Rotty.

Scheepvaart. — Verordening van de Politie der haven van Antwerpen. — Art. 26. — Gemeerde schepen die hun schroef laten draaien. — Schade aan derden. — Wettelijke verplichting tot vergoeding, ondanks machtiging en ook zonder fout.

Art. 26 van de Verordening van de Politie der haven van Antwerpen bepaalt dat de aan de kaden, dukdalven en boeien gemeerde schepen hun schroef niet mogen laten draaien, tenzij ze hiertoe door de havenautoriteiten gemachtigd zijn, maar dat zij ondanks zulke machtiging steeds aansprakelijk blijven voor de hierdoor aan derden toegebrachte schade.

Door deze reglementsbevestiging is een verplichting tot schadeloosstelling gevestigd, zonder dat schuld aanwezig behoeft te zijn. Deze verplichting ontstaat wanneer in de door het reglement omschreven situatie schade aan derden wordt toegebracht.

N.V. Société de Transports Plouvier & Co
t./ Esso Marine (Belgium).

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerster te horen veroordelen om aan eiseres te betalen de som van 96.383 frank te vermeerderen of te verminderen in de loop van het geding doch verminderd met 226.881 frank en vermeerderd met de intresten en de kosten;

Overwegende dat deze eis steunt op de fouten, nalatigheden en reglementsovertredingen, onder meer artikel 26 van de verordening op de Politie der haven van Antwerpen, aan boord van de « Esso Brussels », toebehoord aan verweerster;

Ten aanzien van de feiten :

Overwegende dat de feiten als volgt kunnen samengevat worden :

— op 26 september 1963 bevond zich in de Boudevijns-luis te Antwerpen, samen met nog een zeeschip en binnenschepen, de « Esso Brussels »;

— de turbine-motor van dit zeeschip draaide langzaam à vijf omwentelingen per minuut;

— de « Citerna 33 », toebehorend aan eiseres, kwam ook de luis binnengevaren en werd door het m/s

«Ventlo» onder de achterspiegel van de «Esso Brussels» tegen diens schroef gedrukt, zodat ernstige schade ontstond;

— de «Venlo» erkende zijn aansprakelijkheid en regelde op basis van afstandswaarde, derwijze dat eiseres betaling bekwam van 226.881 frank;

Ten aanzien van het recht:

Overwegende dat eiseres artikel 26 van de Verordening van de Politie der haven van Antwerpen inroept, waarin uitdrukkelijk bepaald is dat de gemeerde schepen hun schroef niet mogen laten draaien, tenzij zij hiertoe door de havenautoriteiten gemachtigd zijn, doch dat zij ondanks zulke machtiging steeds aansprakelijk blijven voor de schade, die hierdoor aan derden zou worden toegebracht;

Overwegende dat het zonder belang is te onderzoeken of in casu machtiging verleend werd;

dat partijen akkoord gaan dat het algemeen gebruikelijk, en trouwens noodzakelijk is dat schepen met turbinemotor hun schroef op langzaam laten draaien, wanneer zij tijdelijk gemeerd liggen;

dat zulks in de haven oogluikend wordt toegelaten;

Overwegende echter dat partijen ook akkoord zijn dat gezegde verordening voor de gebruikers van de haven kracht van wet heeft; dat zij trouwens overeenkomstig de geldende wetten werd uitgevaardigd;

Overwegende dat uit dit artikel een wettelijke verplichting resulteert ten laste van hem die zijn schroef laat draaien, wanneer hij gemeerd ligt, en dit ondanks de machtiging;

dat deze verplichting erin bestaat de schade te vergoeden wanneer een derde schade lijdt, wanneer het andere schip zijn schroef heeft laten draaien;

dat zulke verplichting, uit de wet ontstaan, geenszins het bestaan van een fout vereist, doch alleen het bestaan van een in de wet omschreven situatie, namelijk heit feit van het draaien van de schroef;

Overwegende dat in casu niet betwist is:

- dat de «Esso Brussels» in de sluis gemeerd lag,
- dat de schroef van het schip draaide,
- dat de «Citerna 33» met deze schroef in aanraking is gekomen en hierdoor schade heeft geleden;

dat overeenkomstig artikel 26 verweerster dan ook gehouden is de ontstane schade te vergoeden;

dat het zonder belang is verder te onderzoeken of de «Esso Brussels» nog enige fout bedreven heeft wegens nalatigheid, namelijk het niet stopzetten van de schroef; dat zulks, gezien de snelheid waarmede de aanvaring gebeurde, praktisch niet tijdig kon gebeuren; dat juist omdat zulke maatregel moeilijk te realiseren is, artikel 26 de verantwoordelijkheid voor elke schade, zelfs door derden veroorzaakt, ten laste legt van het schip, dat zijn schroef gebruikt;

Overwegende dat de bedragen niet betwist zijn; dat verweerster enkel opwerpt dat slechts 36 verletdagen verschuldigd zijn, zonder uitleg te geven nopens zulke berekening; dat uit de berekening van eiseres blijkt dat het aantal verletdagen 37 bedraagt;

dat de eis gegrond is;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Gelet op de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

Rechtdoende op tegenspraak; alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, veroordeelt verweerster om aan eiseres te betalen de som van 769.502 frank vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 26 september 1963, tot 18 augustus 1965 en de gerechtelijke intresten sedertdien;

Veroordeelt verweerster tot de kosten van het geding.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL.

7e Kamer. — 26 juli 1966.

Voorzitter: M. Van Dijk,

Referendaris: M. Verdoodt.

Advokaten: Mrs. Mahieu en De Meyer loco
Schoups (Antwerpen)

1. Verkeer. — Op een privaat terrein. — Toepassing van het gemene recht inzake aansprakelijkheid. — Verband met het algemeen verkeersreglement. — Voorzichtigheidsregel.

2. Onrechtmatige daad. — Oorzakelijk verband. — Begrip.

1. De voorschriften van het algemeen verkeersreglement zijn strafrechtelijk niet van toepassing ingeval van aanrijding op binnenplaats van een fabriek, privaat terrein. Het probleem der aansprakelijkheid moet dan volgens de regels van het gemene recht worden opgelost.

Niettemin kan de veronachtzaming van een algemene regel van het verkeersreglement op een privaat terrein de aansprakelijkheid van de dader met zich brengen, aangezien precies de verkeersrechtelijke voorschriften voorzichtigheidsregels zijn, waarvan de verwaarlozing bijgevolg een oneigenlijk misdrijf is.

Elke weggebruiker heeft steeds, ook op een privaat terrein, de elementaire plicht, wanneer hij zich voortbeweegt of een voertuig in beweging stelt, uit te zien of de weg voor hem vrij is.

2. Bij een aanrijding is het oorzakelijk verband tussen de fout en de schade niet voorhanden, zo de fout, ofschoon een voorwaarde zijnde zonder welke de schade zich niet zou hebben voorgedaan, niet noodzakelijkerwijs de aanrijding tot gevolg moest hebben en dan ook geenszins de oorzaak van deze laatste is.

N.V. Gregg d'Europe t./ Verdeyen.

Aangezien het verzet naar de vorm regelmatig is en zijn ontvankelijkheid niet wordt betwist;

Overwegende dat de inleidende dagvaarding, gedagtekend van 5-11-1965, er in hoofdorde toe strekt opposante te doen veroordelen tot betaling aan oorspronkelijke eiser van de som van 14.982 fr., ter vergoeding der door deze laatste opgelopen schade ingevolge een verkeersongeval, dat zich heeft voorgedaan op 1 maart 1965, op de binnenplaats van opposante's fabrieken te Lot-bij-Brussel, en waarbij oorspronkelijke eisers tractor «Man», met oplegger «Flandria», en een spoorwagen, toebehorende aan opposante, waren betrokken;

Overwegende dat partijen het nopens de feitelijke omstandigheden van het ongeval eens zijn: oorspronkelijke eisers vrachtwagen, stilstaande voor het lossen van materiaal nabij de richels van opposante's spoorweg op gezegde binnenplaats, werd door een spoorwagen van opposante aangereiden en beschadigd;

Overwegende dat opposante aan de bestuurder van oorspronkelijke eisers vrachtwagen enkel verwijt de camion te dicht bij spoorrichels te hebben geplaatst, feit dat door oorspronkelijke eiser wordt toegegeven en trouwens uit de botsing zelf ook blijkt;

Overwegende dat zich echter de vraag stelt of dit feit op zichzelf van aard is om de aansprakelijkheid van oorspronkelijke eisers aangestelde in het gedrang te brengen, wanneer al de andere omstandigheden van het ongeval in ogenschouw worden genomen;

Overwegende dat er vooreerst, in hoofde van de vrachtrijder, geen kwestie van inbreuk op artikel 15-2 van de wegcode kan zijn — om de spoorlijn niet vrij te hebben gelaten — vermits het ongeval, zoals niet wordt betwist en overigens onbetwistbaar is, op een privaat terrein

plaatsvond, zodat de voorschriften van het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer — uit zuiver strafrechtelijk oogpunt — terzake niet van toepassing zijn (cfr. Verbreking, 1-4-1957, Pas. 1957.1.941) en het probleem der aansprakelijkheid dan ook volgens de regels van het gemeen recht moet worden opgelost (cfr. Handelsr. Brussel, 2-10-1965, R.G.A.R. 1966, 7.601, met aangehaalde rechtspraak, alsmede Jur. Comm. Brux. 1965, blz. 317 en vlg., met opmerkingen — Handelsr. Brussel 4-4-1964, Jur. Comm. Brux. 1965, blz. 123 en 124);

Overwegende, weliswaar, dat zo de veronachtzaming van een algemene regel van de wegcode, op een private weg, niet strafbaar is, ze nochtans de aansprakelijkheid van de dader met zich kan slepen, omdat precies de voorschriften van de wegcode voorzichtigheidsregels zijn, waarvan de verwaarlozing bijgevolg een oneigenlijk misdrijf is, weswege de dader in principe aansprakelijk dient te worden gesteld (verg. noot X. Bauchau, onder Handelsr. Leuven, 17-10-1961, R.G.A.R. 1963, 7115, met geciteerde rechtspraak);

Overwegende dat nochtans, ter oplossing van onderhavig aansprakelijkheidsprobleem, dient te worden nagegaan in welke omstandigheden juist kwestieuze camion te dicht bij de spoorlijn werd geplaatst, m.a.w. wie de fout heeft begaan;

Dat, in dit verband, oorspronkelijke eiser formeel in besluiten verklaart — zulks zonder enige tegenspraak vanwege opposante te ontlokken — dat zijn vrachtrijder « niets anders kon dan de wagen te plaatsen waar hij het heeft gedaan, om de werkzaamheden van het lossen mogelijk te maken »;

Dat anderzijds — zoals tijdens de debatten bovendien aan het licht kwam — kwestige vervoerder er zich heeft toe beperkt de instructies van opposante's personeel te volgen en, bij de aanrijding, op de door gezegd personeel aangeduide plaats aan het lossen was, zodat aan die bestuurder bezwaarlijk enig verwijt kan worden gemaakt;

Overwegende ten andere — zelfs afgezien van de vraag op wie de verantwoordelijkheid voor hogervermelde fout rust — dat niet wordt ingezien welk oorzakelijk verband zou kunnen bestaan tussen deze foutieve stilstand en de schade, vermits bewuste fout niet noodzakelijkerwijze en onvermijdelijk de aanrijding tot gevolg moest hebben (zie R. Van Roye, Le Code de la circulation, nr. 1512, blz. 788, en aangehaalde rechtspraak);

Dat immers bewuste fout, hoewel een voorwaarde zijnde zonder dewelke de schade zich niet zou hebben voorgedaan, geenszins de oorzaak dezer laatste is (cfr. R.O. Dalcq, La notion de causalité en matière de responsabilité aquilienne, R.G.A.R. 1959, 6336, inzonderheid voorlaatste alinea);

Dat, integendeel, de oorzaak der botsing uitsluitend in de nalatigheden en onvoorzichtigheden van opposante en dezer personeel is te vinden;

Dat niets, inderdaad, op de binnenplaats van opposante's fabrieken, de aandacht der — nochtans aan deze laatste vreemd zijnde — bestuurders schijnt te hebben gevestigd op het gevaar van de aanwezigheid ener spoorlijn;

Dat opposante althans geen gewag maakt van enig teken, dat de aard van het gevaar aangeeft en de weggebruikers, die zich op haar privaat terrein moeten begeven, tegen het bestaan van dit gevaar waarschuwt;

Dat evenmin opposante's personeel, alhoewel aanwezig bij het lossen van kwestige camion, de bestuurder van deze laatste opmerkzaam heeft gemaakt op het feit dat deze wagen te dicht bij het spoor stond en integendeel zelf de plaats voor het lossen aanwees;

Dat dit personeel, daarenboven, de wagen — die de botsing veroorzaakte — in beweging heeft gesteld zonder er zich voorafgaandelijk van te vergewissen of er zich

geen hindernissen of personen op, of te dicht bij de spoorlijn bevonden;

Dat zich immers evengoed aangestelden van de fabriek zelf of derden op of bij de sporen hadden kunnen bevinden en het zich blindelings voorbewegen van de wagon aldus ook mensenlevens in gevaar had kunnen brengen;

Dat elke weggebruiker steeds de elementaire plicht heeft, wanneer hij zich voortbeweegt of een voertuig in beweging stelt, uit te zien of de baan vóór zich vrij is en, zo hijzelf hiertoe de gelegenheid niet heeft, tenminste op een begeleider beroep te doen, wat echter terzake niet werd gedaan;

Dat deze nalatigheid des te onvergeeflijker is, daar kwestieuze wagon — volgens opposante's eigen verklaringen — uitzonderlijke afmetingen had, die er bijgevolg appellante hadden moeten toe aanzetten bijzondere veiligheidsmaatregelen te nemen om elk ongeval te vermijden;

Dat opposante's aangestelden, die de wagon aan het rijden brachten, de aanwezigheid bij de spoorlijn van een gevaarte zoals oorspronkelijke eisers vrachtwagen onbetwistbaar konden en, alleszins, hadden moeten opmerken;

Dat de botsing bovendien — naar de eigen verklaring van opposante's garageoverste — in een bocht der spoorlijn plaatsvond, zodat alleen opposante's personeel — op de hoogte van de particulariteiten der voertuigen die het bestuurt — zich rekenschap kon geven van de mate waarin de voor- en achterzijde van kwestieuze wagon in een bocht de spoorbreedte overtrof, terwijl oorspronkelijke eiser én de plaats van het ongeval én aan de karakteristieken van opposante's spoorwagens helemaal vreemd was (zie R. Van Roye, op. cit., nrs. 1498, 1499 en, vooral, 1515, in fine);

Overwegende dat opposante dan ook, op grond van al deze gegevens, volkomen en uitsluitend aansprakelijk voor kwestieus ongeval dient te worden verklaard;

Overwegende wat de door oorspronkelijke eiser opgelopen schade betreft, dat de duur der herstellingen tegenprekelijk op twee dagen werd vastgesteld, waarbij — zoals gebruikelijk — één dag wachttijd dient te worden gevoegd;

Dat, anderzijds, de dagelijkse vergoeding wegens onbruikbaarheid, rekening gehouden met het feit dat het hier om een grote camion met oplegger van niet minder dan 21 ton gaat, ex aequo et bono op de som van 1.500 fr. mag worden bepaald (verg., in dit opzicht, hierboven geciteerd vonnis, Handelsr. Brussel, 2-10-1965);

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering, in deze omstandigheden, slechts ten belope van het onbetwist en trouwens verantwoord bedrag slechts ten belope van het onbetwist en trouwens verantwoord bedrag van 4.982 fr., plus 3 x 1.500 of 4.500 fr., hetzij 9.482 fr. in totaal, gegrond is, zodat ook het verzet deels gegrond voorkomt;

Om deze redenen :

Herzien, in regelmatige uitgifte voorgebracht, haar vonnis bij verstek dd. 25-11-1965;

Op tegenspraak rechthebbende en alle andere conclusiën verwerpende;

Ontvangt het verzet naar de vorm en verklaart het deels gegrond;

Doet dienvolgens het bestreden vonnis teniet;

Veroordeelt opposante tot betaling aan oorspronkelijke eiser van de som van 9.482 fr. plus de vergoedende intresten vanaf 16-3-1965 tot op de datum der dagvaarding;

Veroordeelt ze, bovendien, tot de gerechtelijke intresten en tot de drie vierden der kosten.

Wijst het overige van oorspronkelijke eisers vordering als ongegrond af;

Verklaart dit vonnis, behoudens de verwijzing in de kosten, uitvoerbaar niettemin hoger beroep en zonder borgstelling.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

2 maart 1967.

Voorzitter : M. Dhanens, alleen rechtsprekend rechter.
Openbaar Ministerie : M. Dujardin.
Advocaat : Mr. van Ginderachter.

Bewijs van een P.V. van beëdigde jachtwachters. — Rechtsgeldige klacht in geval van ruiling van jachtrecht. — Begrip : jagen op andermans grond in geval van vervolging op andermans grond van een stuk wild dat getroffen en geschoten werd op de grond waarover de vervolger het jachtrecht heeft.

De P.V. van beëdigde jachtwachters gelden als bewijs zolang het tegendeel niet bewezen is door de beklaagden, die dit mogen doen door alle rechtsmiddelen.

In geval 2 jachtrechthebbenden de gronden waarover zij het jachtrecht hebben ruilen kan de jager die ingevolge de ruiling het jachtrecht bekomen heeft op de goederen waarvan oorspronkelijk het jachtrecht toebehoorde aan de andere, rechtsgeldig klacht doen wegens jagen op andermans grond.

Bedrijft geen jachtmisdrijf de jager die zich beperkt heeft tot het ophalen van een dodelijk gekwetst wild op andermans jachtgebied, omdat dit wild in die voorwaarden geen res nullius meer is, maar door een duidelijk feit van toeëigening door een rechtmatige jachtdaad gesteld op zijn jachtgebied, in zijn bezit was overgegaan.

De aanwezigheid op het jachtgebied van de andere jachtrechthebbenden dient zich echter te beperken tot het louter oprapen van het dodelijk getroffen stuk wild, zonder dat er een achtervolging nodig is om het dier te kunnen bemachtigen, hetgeen een voortzetting van de jacht betekent.

Is niet dodelijk getroffen, de haas, die om hem terug te vinden dient opgejaagd te worden door het slagen met stokken in de rapen door de opjagers.

De goede trouw is geen grond van rechtvaardiging in jachtzaken. De aangeslagen jachtgeweren kunnen niet verbeurd verklaard worden wanneer de betichten enkel vervolgd worden wegens jagen op andermans grond.

Gehoord de Heer Dujardin, afgevaardigd, substituut procureur des Konings, in zijn vordering;

Gehoord de vier verdachten in hun middelen van verdediging, voorgedragen door hen zelf en Mr. Van Ginderachter, advocaat te Gent;

Overwegende dat volgens het P.V. gesteld door Thienpont Roger, de beëdigde private wachter van de klager, eerstvernoemde de beklaagden heeft aangetroffen de 20e november 1966 om 15 u. 30' te Lochristi in een rapenveld, dat behoorde tot klagers jachtgebied, wanneer de 3e en 4e beklagde bestendig met een stok in de rapen sloegen, terwijl de 1e beklagde het geweer in jachthouding ter hoogte van de heup droeg en de 2e beklagde op de hoek van die akker stond met het geweer gericht op het rapenveld;

Overwegende dat de inbreuken op de wet van 28-2-1882 bewezen worden hetzij door processen-verbaal of verslagen, hetzij door getuigen bij gebrek aan of tot staving van die stukken; dat krachtens art. 24 van evengenoemde wet, de processen-verbaal van beëdigde wachters gelden als bewijs zolang het tegendeel niet bewezen is, hetgeen de beklaagden mogen doen door alle rechtsmiddelen;

Overwegende dat het bewezen is dat het feit van de dagvaarding gebeurd is op het perceel nr. 449, eigendom van de kinderen Vuylsteke, waarvan de beheerder Everaert het jachtrecht verhuurd had aan De Wolf Alfred en zijn zoon Daniel; dat laatstvernoemden attesteren (st. 24) de toelating om er op te jagen aan de klager te hebben verleend ingevolge een overeenkomst van ruiling; dat de klager dienvolgens moet aangezien worden als de rechthebbende van het jachtrecht op het bedoeld perceel nr. 449 en hij de bij art. 26 der wet van 28-2-1882 voorziene klacht heeft gedaan;

Overwegende dat de beklaagden ontkennen te hebben gejaagd op dat perceel, maar beweren dat zij er een haas opzochten waarop de eerste twee beklaagden geschoten hadden in hun aanpalend jachtgebied; dat het dier volgens hun onderscheidene verklaringen, « getroffen » (Dierick), « erg getroffen » (De Geyter), « zichtbaar getroffen daar hij zo traag liep » en « zwaar getroffen » (Van Nieuwenburgh en De Craene : st. 3) was; dat De Craene preciseert dat de haas volgens hem de achterpoot af was en ook « anders » gekwetst (st. 3 verso); dat deze verklaringen niet worden tegengesproken door de vaststellingen van de jachtwachter Thienpont, die deze alleen betwist omdat hij voordien niet had horen schieten op de haas; dat De Geyter het tijdsverloop tussen het schieten op de haas en het ter plaatse komen van de jachtwachter, op een drietal minuten schat, maar er meer tijd sindsdien moet verstreken zijn, aangezien de beklaagden intussentijd het braakliggende land naast de akker van Van Nieuwenburgh hadden afgejaagd en De Craene alsdan de getroffen haas op het perceel nr. 449 zag lopen (st. 13 verso); dat rekening houdend met de tijd nodig om de afstand in die voorwaarden af te leggen, het niet zeker is dat de jachtwachter reeds voldoende genaderd was om het schieten te horen;

Overwegende dat de beklaagden geen jachtmisdrijf hebben bedreven indien zij zich beperkt hebben tot het ophalen van een dodelijk gekwetst wild op klagers jachtgebied, omdat de haas in die voorwaarden geen res nullius meer was, maar door een duidelijk feit van toeëigening door een rechtmatige jachtdaad gesteld op het jachtgebied van 1e en 2e beklagde, in hun bezit was overgegaan (vgl. Cass. 5-10-1914, Pas. 1915-16, 1-99);

Overwegende dat het in zake op grond van hun niet weerlegde verklaringen moet aangenomen worden dat de 1e en 2e beklagde in hun jachtgebied op de haas hadden geschoten en hem hierdoor hadden gekwetst; dat zij echter bovendien moeten bewijzen dat wanneer die haas op klagers jachtgebied overliep reeds zodanig gekwetst was dat hij hun niet meer kon ontsnappen, hetgeen impliceert dat hij toen dodelijk getroffen was, zodat hun aanwezigheid op het jachtgebied van de klager diende beperkt te zijn tot het louter oprapen van de dodelijk getroffen haas, zonder dat een achtervolging nodig was op het dier te kunnen bemachtigen, hetgeen een voortzetting van de jacht betekent;

Overwegende dat de beklaagden niet bewezen hebben dat de haas dodelijk getroffen was; dat hun verklaringen dat hij « getroffen » of « erg getroffen » was niet afdoende zijn evenmin als het feit dat een der poten afgeschoten was, aangezien het van algemene bekendheid is dat het dier op drie nuttig overblijvende poten kon voortleven; dat de haas integendeel nog zeer levendig moet geweest zijn, bijaldien Van Nieuwenburgh de gekwetste haas opgemerkt heeft in het rapenveld en de beklaagden geoordeeld hebben van hem nog te

kunnen opjagen door het slagen met hun stokken in de rapen;

Overwegende dat hun goede trouw geen grond van rechtvaardiging is in jachtzaken; dat zelfs indien de geweren van 1e en 2e beklagde niet geladen waren, het opsporen van de niet dodelijk getroffen haas een jachtdaad is geweest omdat het gebeurde om dat wild te bemachtigen;

Overwegende dat het feit van de dagvaarding dien- volgens tegen de 4 beklagden bewezen is ten ge- noegen van het recht; dat er verzachtende omstandig- heden dienen aangenomen ten voordele van de 3e en 4e beklagde, wegens afwezigheid van vroegere ver- oordelingen;

Overwegende dat nu de 1e en 2e beklagde straf- rechtelijk vervolgd zijn alleen wegens inbreuk op het eerste lid van art. 4 der wet van 28-2-1882, er bij toe- passing van art. 20 van dezelfde wet geen termen zijn tot verbeurdverklaring van hun aangeslagen jachtge- weren;

Om deze redenen :

Een gelet op de volgende artikelen door de Heer Voorzitter aangeduid: art. 11, 12, 14, 16, 31, 32, 35 en 41 der Wet van 15 juni 1935; art. 1, 2 en 3 der Wet van 5 maart 1952; art. 1/a-b Wet 25 oktober 1950; art. 162, 182, 184, 189, 190, 194 van het Wetboek van Strafvordering; art. 38, 39, 50, 66, 85, 100 van het Strafwetboek; art. 4, 1e lid, 20, 23, 24, 26, 27, 30 der Wet van 28-2-1882, gewijzigd door de wet van 30-12-1936;

De Rechtbank,

Rechtdoende op tegenspraak voor de vier beklagden; Alle andere conclusies van de hand wijzende als niet gegrond;

Veroordeelt de 1e en 2e beklagde ieder tot een geldboete van 50 frank;

Veroordeelt de 3e en 4e beklagde ieder tot een geldboete van 25 frank

Verhoogt deze geldboeten met 190 decimes, aldus ge- bracht op 1.000 frank voor iedere geldboete van 50 fr., en op 500 frank voor iedere geldboete van 25 frank;

Bveelt dat bij gebreke van betaling binn de termijn bij art. 40 van het Wetboek van Strafrecht, de geld- boeten zullen vervangen worden door een gevangenis- straf van 15 dagen voor iedere geldboete van 50 frank, en van drie dagen voor iedere geldboete van 25 frank;

Verwijst de veroordeelden solidair in de kosten ten bate van de Staat, begroot op 322 frank voor het geheel;

Beveelt de teruggave van de inbeslaggenomen jacht- geweren aan hun respectieve eigenaar (O.S. 1192/66, 1193/66);

Overwegende dat de tegen de 4 veroordeelden uit- gesproken straf te ondergaan als hoofdstraf, 3 jaar gevangenisstraf niet te boven gaat en deze veroordeel- den nog geen veroordeling tot criminele straf of tot hoofdgevangenisstraf van meer dan 6 maand opgelopen hebben; dat er gronden zijn om aan te nemen dan deze zich aan misdrijven, zoals deze waarvoor zij werden ge- straft, niet meer zullen schuldig maken;

Gelet op de artikelen 8 en 14/1 van de Wet van 29-6-1964 en het K.B. van 29-8-1964;

De Rechtbank,

Beveelt dat de tenuitvoerlegging van het vonnis — wat de geldboeten van 1e en 2e veroordeelde betreft — zal uitgesteld worden voor een termijn van 3 jaar te rekenen van heden, ingeval gedurende de proeftijd geen nieuw misdrijf gepleegd wordt dat veroordeling tot een criminele straf of correctionele hoofdgevangenis-

straf van meer dan twee maand zonder uitstel tot ge- volg heeft;

En beveelt dat onder dezelfde voorwaarden de ten- uitvoerlegging van het vonnis — wat de geldboeten van 3e en 4e veroordeelde betreft — zal uitgesteld wor- den voor een termijn van 1 jaar.

POLITIERECHTBANK TE BREE

18 januari 1967.

Rechter: M. Sevens.
Advocaat: Mr. Geukens.

Verkeer. — Ontzegging van de bevoegdheid motor- voertuigen te besturen. — Vrijstelling van de proeven.

Na aan de verdachte voor de termijn van een maand de bevoegdheid om motorvoertuigen te besturen te hebben ontzegd, ontslaat de rechtbank hem van het afleggen van alle proeven na de ontzegging, daar uit ondervin- ding gebleken is dat die proeven zelden binnen die ter- mijn kunnen worden afgelegd, wat er praktisch op neer- komt dat de door de rechtbank bepaalde termijn admi- nistratief verlengd wordt.

Tiri t./ Openbaar Ministerie.

Beticht van te Bree op 8 augustus 1966.

A. — Art. 2/4 W. 1-8-1899 om:

Op een openbare plaats in staat van dronkenschap een voertuig bestuurd te hebben.

B — Art. 2/3 W. 1-8-1899 om:

Op een openbare plaats een motorvoertuig bestuurd te hebben na alcoholische dranken in zodanige hoeveel- heid te hebben gebruikt, dat het alcoholgehalte in zijn bloed op het ogenblik dat hij bestuurde ten minste 1,5 g per duizend bedroeg.

C — Art. 27/1 K.B. 8-4-1954 om:

Als bestuurder zijn snelheid niet te hebben geregeld zoals vereist wegens de plaatsgesteldheid, de belemmering van het verkeer, het zicht, de staat van de weg en van het voertuig opdat deze snelheid geen ongevallen zou kunnen veroorzaken noch het verkeer hinderen en niet in alle omstandigheden te hebben kunnen stoppen voor een hindernis die kon voorzien worden;

De Rechtbank,

Uitspraak doende tegensprekelijk verklaart de betichte plichtig aan voormelde feiten, veroordeelt de betichte uit dien hoofde voor het eerste en tweede uitstel ge- durende de termijn van een jaar en een geldboete van honderd frank zonder uitstel, veroordeelt hem voor het derde feit tot een geldboete van tien frank zonder uitstel en de geldboete alleen maal twee daar het feit bij nacht gebeurde;

Ontzeggen betichte het recht een voertuig aller ca- tegorieën, fiets uitgezonderd, te besturen gedurende de termijn van een maand, ontslaan hem tevens voor het afleggen van alle proeven na de ontzetting wijl uit ondervinding is gebleken dat deze proeven in de praktijk zelden binnen deze termijn kunnen worden afgelegd hetge- een er praktisch op neerkomt dat de termijn van ont- zetting door de Rechtbank bepaald, administratief wordt verlengd.

VREDEGERECHT TE TURNHOUT

19 januari 1967.

Rechter : M. De Clercq.

Advocaten : Mrs. Van Damme en Smets.

Burenrecht. — Niet-gemene scheidsmuur. — Bekleding met eternietleien.

Onder voorbehoud van de gegrondheid van het verzet van de gebuur om esthetische redenen, gegrondheid die maar later zal kunnen blijken, verleent de vrederechter de eigenaar van een gebouw machtiging het erf van zijn gebuur te betreden en de nodige stelling aan te wenden om het niet-gemene deel van de scheidsmuur met eternietleien te bekleden.

Krdietbank t./ Daneels.

Overwegende dat de vordering van aanlegster tot doel heeft verweerder zich te horen veroordelen om dadelijk aanlegster toe te laten zijn eigendom te betreden ten einde aan de westgevel van het eigendom van aanlegster dringende noodzakelijke werken uit te voeren, bestaande in de bekleding van de uitstekende zijgevel met eternietleien. Aanlegster te machtigen, om voormeld inzicht, binnen de 24 uren van het te vellen vonnis het eigendom van verweerder te betreden en er de gepaste werken uit te voeren, desnoods met behulp van de sterke hand. Aan aanlegster uitdrukkelijk voorbehoud te verlenen van haar recht op schadevergoeding.

Overwegende dat verweerder in besluiten, regelmatig bekleed met een zegel van 30 fr., een wedereis instelt met als doel :

1) aanlegster, verweerder op wedereis, te veroordelen hem te betalen wegens inpalmen en ingebruiknemen van een deel van het eigendom van aanlegger op wedereis door metserij en funderingswerken een schadevergoeding van respectievelijk 2.500 fr. en 3.000 fr. mits voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding ;

2) verweerder op wedereis zich te horen veroordelen om binnen de 24 uren van het tussen te komen vonnis de afloopgoot, welke van haar dakgoot uitmondt en afloopt in de dakgoot van aanlegger op wedereis, te verwijderen en, bij gebreke, aanlegger op wedereis zich te horen machtigen zelf deze verwijdering te doen ;

3) verweerder op wedereis zich te horen veroordelen aan aanlegster op wedereis een schadevergoeding te betalen van 1.000 fr., onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding, uit oorzaak van dit wederrechtelijk aflopen ;

Overwegende dat het blijkt dat aanlegster een nieuw kantoorgebouw heeft opgericht, palend aan het huis van verweerder, beide eigendommen gelegen te Beerse aan de Lindenlaan ; dat aanlegster betoogt dat de gemene scheidsmuur aan de westerkant van haar gebouw door haar hoger werd opgetrokken en uitsteekt boven het aanpalend huis van verweerder ; dat aanlegster, ten einde haar gebouw te beschermen tegen de vochtigheid, de boven uitstekende zijgevel wil bekleden met eternietleien en, om dit werk te kunnen uitvoeren, de vaklui het erf van verweerder zouden moeten betreden en eventueel tijdelijk een kleine stelling aanbrengen boven het gebouw van verweerder ; dat zij dienvolgens om machtiging verzoekt dit te laten gebeuren ;

Overwegende dat verweerder verklaart zich niet te verzetten tegen het betreden van zijn erf gedurende de vereiste korte periode nodig om werken aan de muur uit te voeren, doch slechts indien aanlegster tegen de scheidsmuur, langs verweerders kant, een vochtwerend en liefst

kleurloze verf zou aanbrengen, ten einde vochtindringing te voorkomen, doch de betreding weigert indien aanlegster de muur met eternietleien zou bekleden ; dat hij zijn verzet steunt op drie redenen nl. : 1) door het aanbrengen van zulke eternietleien wordt een, hoe geringe ook, eigendomsruimte hem toebehorend aan verweerder ontnomen ; 2) wanneer hij zijn woning hoger zou optrekken wordt hij door de aangebrachte leien gehinderd ; 3) deze eternietleien zijn onesthetisch ;

Overwegende dat het innemen van een beperkte ruimte, volgens aanlegster slechts 30 mm, zoals aanlegster het terecht doet opmerken, voldoende gecompenseerd zal worden wanneer verweerder, zoals hij het voorhoudt, eerlang de verhoogde scheidsmuur zal gebruiken bij het optrekken van zijn eigen woning en alsdan een goed onderhouden en beveiligde muur zal verwerven ; dat eveneens aanlegster aanbiedt op dit ogenblik op haar kosten de eternietbekleding te verwijderen, zodat deze voor verweerder geen hinder zou betekenen bij de bouwwerken die hij wil uitvoeren ;

Overwegende dat verder een beoordeling omtrent het esthetisch uitzicht van de gewraakte muurbekleding voorbarig lijkt en slechts zou kunnen geschieden na aanbrengen ervan, de rechten van verweerder op dit punt van nu af veilig kunnende worden gesteld ;

Overwegende dat in die omstandigheden elk verzet van verweerder om aanlegster zijn erf te laten betreden en er de noodzakelijke werken aan de muur uit te voeren, op de wijze die zij vooropstelt, als een misbruik van recht dient beschouwd te worden (De Page V, Cpl. p. 435 nr. 941 bis ; Vred. Ronse 13 juli 1965, R.W. 1965-66 - kol. 967) ;

Overwegende dienvolgens dat de eis van aanlegster gegrond is in de mate en naar de modaliteiten zoals in dispositief weergegeven ;

Op de wedereis :

Overwegende dat, voorafgaandelijk het beslechten hiervan, een plaatsbezoek nuttig blijkt ;

Om deze beweegredenen :

Vonnissende op tegenspraak en in eerste gebied :

Op de hoofdeis :

Zeggen voor recht dat verweerder moet toelaten dat de vaklui, door aanlegster gelast de werken uit te voeren, zijn erf betreden acht dagen na de betekening van huidig vonnis, mits verweerder verwittigd worde 48 uren op voorhand bij aangetekend schrijven, en zij er de nodige installaties zullen mogen aanbrengen om de bekleding te doen van de westelijke zijgevel met eternietleien ; dat de uitvoering der werken zonder onderbreking zal dienen te geschieden en in de kortst mogelijke tijd ; dat deze uitvoering desnoods door aanlegster met de hand der sterke macht mag geschieden.

Behouden aan verweerder het recht voor, na de uitvoering der werken, een rechterlijk verhaal tegen aanlegster uit te oefenen met betrek op de gegrondheid van zijn thans uitgedrukt verzet tegen het aanbrengen van eternietleien om esthetische redenen.

Reserveren eveneens de rechten van aanlegster op eventuele schadevergoeding.

Verwijzen verweerder in de kosten van het geding, belopende tot op heden in het geheel op 585 frank.

Op de wedereis :

Alvorens verder ten gronde te beslissen op deze eis, bevelen een plaatsbezoek dat zal worden gehouden op woensdag 15 maart 1967 te 15 uur .

Reserveren de kosten van de wedereis.

EUROPEES RECHT

GEMEENSCHAPPELIJK VERVOERBELEID.

Toegang tot de markt van het goederenvervoer over de binnenwateren.

Het EEG-Verdrag bepaalt dat het gemeenschappelijk vervoerbeleid moet gericht zijn op de communautaire integratie van het vervoermarkt volgens gemeenschappelijke regels.

De regeling van de toegang tot de markt vormt een van de basiselementen van het gemeenschappelijke vervoerbeleid. De Commissie is van oordeel dat de bijzondere aspecten van het vervoer de invoering wettigen van een dergelijke regeling, met name voor de capaciteitsbeheersing, ten einde de buitensporigheden van ruïneuze concurrentie, met alle gevaren die daaraan op economisch en sociaal vlak zijn verbonden, te vermijden. Deze opvatting van de Commissie wordt gedeeld door de Raad van Ministers, het Europese Parlement en het Economisch en Sociaal Comité, die de Commissie verzocht hadden ontwerp-verordeningen op dit gebied en met name op het gebied van de capaciteitsbeheersing in het goederenvervoer over de binnenwateren uit te werken.

De Commissie heeft zojuist bij de Raad een ontwerp-verordening ingediend betreffende de toegang tot de markt van het goederenvervoer over de binnenwateren.

Deze ontwerp-verordening sluit aan op die welke de Commissie in juni 1967 bij de Raad heeft ingediend en welke betrekking had op de invoering van gemeenschappelijke regels voor de toelating tot het beroep van ondernemer van nationaal en internationaal goederenvervoer over de weg en de capaciteitsregeling in het nationale goederenvervoer over de weg.

De ontwerp-verordening die de Commissie zojuist heeft ingediend beoogt de invoering op communautair vlak van uniforme regels voor de toegang tot de markt van het goederenvervoer over de binnenwateren. Zij is gericht op de communautaire integratie van het vervoer en op het scheppen van gezonde concurrentie in deze sector door een soepele aanpassing van het aanbod aan de vraag, rekening houdend met de bijzondere kenmerken van de binnenscheepvaart.

De communautaire integratie van het vervoer wordt tot stand gebracht door de toelating van de vervoerondernemers tot nationaal en internationaal vervoer in een lidstaat waarin zij niet woonachtig zijn en door de opheffing van ieder onderscheid tussen nationaal en internationaal vervoer. Voorts moet de harmonisatie van de voorschriften betreffende de toelating tot en de uitoefening van het beroep van vervoerder de spoedige verwezenlijking vergemakkelijken van de opheffing van de beperkingen van het recht van vestiging, zoals bepaald in het algemeen programma dat de Raad in december 1961 heeft goedgekeurd.

De voorgestelde regeling heeft zowel betrekking op de voorwaarden voor toelating tot het beroep (subjectieve voorwaarden) als op de capaciteitscontrole (objectieve voorwaarden).

De invoering van *uniforme voorwaarden voor toelating tot het beroep* moet bijdragen tot het scheppen van gezonde concurrentie. De voorgestelde selectieve voorschriften, die voornamelijk betrekking hebben op de beroepsopleiding, beogen een verhoging van het niveau van vakbekwaamheid van de vervoerders te waarborgen. Deze zouden daardoor hun bedrijf rationeel moeten kunnen beheren en de marktsituatie beter moeten kunnen beoordelen. Deze verhoging zou moeten leiden tot een beter inves-

teringsbeleid en bijgevolg moeten bijdragen tot vermindering van het gevaar van het ontstaan van structurele overcapaciteit.

Met betrekking tot de *capaciteitscontrole* stelt de Commissie voor enerzijds middelen te scheppen om tijdelijke evenwichtsverstoringen op te heffen en anderszijds maatregelen te treffen ter bestrijding van de tendens tot het ontstaan van structurele overcapaciteit. Deze maatregelen moeten onderling verband houden.

Een op het niveau van de Gemeenschap genomen opleggingsbesluit moet leiden tot het voor enige tijd uit de vaart nemen van het tijdelijke overtollige, minst rendabele, gedeelte van de totale scheepsruimte. Daar de oplegging geschiedt op basis van vrijwilligheid en met schade-loosstelling blijft de beslissingsvrijheid van de ondernemingen inzake de exploitatie van hun schepen gehandhaafd.

De opleggingsregeling is afgestemd op de bijzondere aard van de verschijnselen welke door deze maatregelen moeten worden geneutraliseerd. De maatregelen kunnen vrijwel onmiddellijk in werking treden; er is in het stelsel een voortdurende aanpassing mogelijk aan de veranderingen, die voortvloeien uit natuurlijke en conjuncturele factoren, en vervolgens weer onmiddellijk aan de gevolgen, die de getroffen maatregelen voor de markt hebben gehad, terwijl de interventies kunnen worden beëindigd zodra de omstandigheden op de markt weer normaal zijn geworden.

Door de *oplegging te financieren* met verplichte heffingen die aan alle vervoerders die van de communautaire binnenwateren gebruik maken worden opgelegd, wordt de neutraliteit van het stelsel uit een oogpunt van concurrentie ten opzichte van de andere takken van vervoer, alsmede een gelijke behandeling van alle betrokken vervoerders gewaarborgd. De stabilisatie en regularisatie van de markt die er het gevolg van zijn, houden voordelen in voor zowel de vervoerders als de verladers.

De maatregelen inzake het toezicht op de ontwikkeling van het aanbod vormen een essentieel en onmisbaar instrument om op middellange termijn de aanpassing van de capaciteit aan de ontwikkeling van de vervoervraag te verzekeren. Evenals bij de oplegging moeten deze maatregelen eerst ten uitvoer worden gelegd wanneer het ontstaan of het bestaan van structurele overcapaciteit aan de hand van objectieve criteria is vastgesteld. Het mechanisme van deze maatregelen maakt eveneens een soepele aanpassing van de marktsituatie mogelijk.

Een onderdeel van het geheel van maatregelen is de totstandbrenging van een *informatiestelsel* dat gegevens verschaft over de marktsituatie en -ontwikkeling, waardoor met name de overheid en het bedrijfsleven hun beslissingen beter zullen kunnen afstemmen op een beleid op middellange termijn. Het stelsel houdt voorts de totstandbrenging in van voorzieningen die tot doel hebben te voorkomen dat investeringen worden verricht die zodra zij zijn verwezenlijkt het onderwerp zouden moeten vormen van exploitatiebeperkingen. Wanneer overcapaciteit ontstaat, stellen de autoriteiten middelen in werking om de investeringen te vertragen, door een heffing te leggen op het in dienst stellen van nieuwe vaartuigen. Indien deze afremming onvoldoende blijkt of indien het bestaan van een structurele overcapaciteit wordt vastgesteld, zal de totale capaciteit niet verder kunnen worden uitgebreid zolang zich verschijnselen van buitensporige concurrentie voordoen.

Tegelijk met bovengenoemde maatregelen zullen de communautaire autoriteiten tevens de mogelijkheid hebben de opheffing van de overcapaciteit te bewerkstelligen, en zodoende bij te dragen tot de sanering van de markt, door de tenuitvoerlegging van een *sloopactie* die tot doel

heeft technisch en economisch verouderd materieel buiten gebruik te stellen.

Het geheel van maatregelen tot toezicht op de capaciteitsontwikkeling, waarvan de gezamenlijke effecten het herstel van een bevredigend evenwicht tussen vraag en aanbod moeten bevorderen, is bovendien zodanig opgezet dat de modernisering van de vloot en de aanpassing ervan aan de technische vooruitgang mogelijk wordt gemaakt. Meer in het bijzonder de mogelijkheid om zelfs ten tijde van de tenuitvoerlegging van deze maatregelen het uit de vaart genomen materieel te vervangen door moderne vaartuigen, moet bijdragen tot de verwezenlijking van deze doeleinden. Op deze wijze zal het mogelijk zijn de rentabiliteit van de ondernemingen te verbeteren en dienengevolge de vervoerkosten te verlagen.

De maatregelen inzake de capaciteitsbeheersing zijn zodanig opgezet dat aan de vrijheid van handelen van de vervoerders zo weinig mogelijk wordt geraakt. Het voorgestelde stelsel maakt het voor de ondernemingen met name mogelijk de bedrijfsomvang aan te nemen die zij doelmatig achten en, meer in het algemeen, te beschikken over de meest ruime mogelijkheden om hun uitrusting aan te passen aan de variaties van de vraag.

De regeling van de toegang tot de markt moet later worden aangevuld met maatregelen die tot doel hebben de bijzondere aspecten van met name de aanbodsstructuur te verzachten en zo mogelijk op te heffen door een *organische heraanpassing van de binnenvaart*. Het gaat hier in het bijzonder om bevordering van de totstandkoming van bedrijfsgroeperingen van technisch en economisch rationele afmetingen en van een meer homogene en beter aan de technische vooruitgang aangepaste binnenvloot, alsmede om verbetering van de voorwaarden voor vrachtwervening.

Met enkele van deze maatregelen is reeds een aanvang gemaakt. De andere zullen, evenals alle nodige aanvullende maatregelen, moeten worden uitgevoerd naarmate de totstandbrenging van het gemeenschappelijk vervoerbeleid vordert.

ERRATUM

« In de hoofding en in de samenvatting van de uitspraken Hof van Beroep Brussel 16 juni 1967 en burgerlijke rechtbank van Antwerpen 27 mei 1966 kolom 1080 en 1082 der aflevering nr. 22 van 28 januari 1968 wordt telkens 4 maal aangehaald art. 26/6 van het modelkontraat verzekeringsspolis auto.

De aanhaling moet gelezen worden: art. 25/6. »

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente: jg. 1968 - nr. 1:

Stine L., De wet van 23 december 1963 op de ziekenhuizen en het beheer van deze instellingen. — Smet F., Beschouwingen omtrent het tuchtrechterlijk statuut van de gemeentepolitie.

Tijdschrift van de Vrederechters: jg. 1967 - nr. 11:
R.H., Contracts internationaux.

Nederlands Juristenblad: jg. 1968 - nr. 3:

Martens S.K., Reclame met resultaten van vergelijkend warenonderzoek. — Langemeijer G.E., Mr. H.D. Feenstra. — Jubileum van de Nederlandse Vereniging voor Rechtskundige Adviseurs. — Van Bemmelen J.M., Psychiatrisch juridisch gezelschap. — Funke A.P., Opmerkingen inzake artt. 429 n en o (oorspronkelijk m en n) RV van wetsont-

werp 7753. — Polak J.M., Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht in België en Nederland. — Kager C., Bestrijding verkeersonveiligheid. Sanders D., Het tuchtrecht voor medici. — Diamand W., De wettelijke bepalingen over interessen dienen te worden aangepast aan de veranderde omstandigheden. — Baron van Haersolte R.A.V., Proeve en symboliek.

Nr. 4:

Nivard F.J.M., Ambtshalve bevolen comparities van partijen na de conclusie van antwoord. — Kisch I., Notities over Kelsen's reine Rechtslehre. — Van Holk L.E., Mun-tregaal en waardevast geld in de grondwet.

Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie: jg. 1968 - nr. 4979:

Van Dunné J.M., De heroriëntatie bij dwaling (II). — Polak R.J., Is de opzet van het Ontwerp B.W., Boek 6, Titel 3, fundamenteel ondeugdelijk? — Kollewijn R.D., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Internationaal Privaatrecht (III).

Nr. 4980:

Van Dunné J.M., De heroriëntatie bij dwaling (III). — Schoordijk H.C.F., Het ontwerp voor de gemeenschap van winst en verlies en van vruchten en inkomsten. — Kollewijn R.D., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Internationaal Privaatrecht (IV).

Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen: jg. 1968 - nr. 1:

Wytzes H.C., Ondernemingsdoel en winst. — Vermindering van het gestorte kapitaal zonder vermindering van het maatschappelijk kapitaal. — Van Soest C., Fiscaal rechtspraakoverzicht.

Sociaal Economische Wetgeving: jg. 1967 - nr. 10:

Bouchez L.J., De Mijnwetgeving voor het continentale plat. — Koopmans Th., Escalatie van rechtsbescherming.

De Gerechtsdeurwaarders: jg. 1968 - nr. 1:

Verhagen jubileerde. — Legel A.C., In vogelvlucht. — Tekelenburg G., 40 % en 40 +. — Verhagen G.G.M., Is de storm geluwd rondom de uitroepgelden? — Oud minister van justitie A.C.W. Beerman †.

Journal des Tribunaux: jg. 1968 - nr. 4602:

Franchimont M., Et demain, la justice...

Mouvement Communal — jg. 1967 nr. 12.

Lambotte C., Dispositions des arrêtés de pouvoirs spéciaux intéressant les communes (suite et fin). — Bourquin M. Th., Les mesures transitoires de la loi du 2 avril 1965. — Houticq J., En France: l'Ecole nationale d'administration. — Tables des matières.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique: jg. 1968 - nr. 1:

Stichelboudt L., Etat Civil.

Recueil Dalloz Sirey (Parijs): jg. 1968 - nr. 3:

Givord F., Les dettes des rapatriés, le droit et l'équité.

Nr. 4:

Gautron P., Une catégorie particulière de dommages de travaux publics.

La Revue Administrative: jg. 1967 - nr. november en december.

Groshens J.C., Droit administratif et sciences administratives. — Thuiller G., La « France Administrative » de Van Tenac (II).

Public Law: jg. 1967 - nr. 261-352:

Newman F.C., Natural Justice, Due Process and the New International Covenants on Human Rights: Prospectus. — Lord Dunboyne, Irish Representative Peers: Counsel's Opinion 1924. — Garner J.F., The Criminal Injuries Compensation Board.